فقه و زندگی

۱۲

ورزش بانوان

با راهنمایی حجة الاسلام محمدحسین فلاح زاده

به سفارش ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر

مشخصات کتاب

سرشناسه : سپهری یگانه، اعظم، 1356 -

عنوان و نام پدیدآور : احکام تربیتی - ورزشی بانوان/ اعظم سپهری یگانه؛ با راهنمایی محمدحسین فلاح زاده؛ به سفارش ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر.

مشخصات نشر : قم : نورالسجاد، 1384.

مشخصات ظاهری : 144 ص.؛ 19 × 9 س م.

فروست : فقه و زندگی؛ 11.

شابک : 6000 ریال: 964-7163-60-6 ؛ 7000 ریال (چاپ دوم)

یادداشت : چاپ دوم: 1387.

یادداشت : کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع : زنان (فقه)

موضوع : ورزش برای زنان -- جنبه های مذهبی-- اسلام

موضوع : فتوا های شیعه -- قرن 14

موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه

شناسه افزوده : فلاح زاده، محمدحسین، 1338 -

شناسه افزوده : ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر

رده بندی کنگره : BP198/6 /و4 س2 1384

رده بندی دیویی : 297/379

شماره کتابشناسی ملی : م 84-8434

به سفارش استاد امر به معروف و نهی از منکر پژوهشکده امربه معروف و نهی از منکر

ص: 1

اشاره

فهرست مطالب

ص: 5

سخن ناشر

از نظر اسلام، همان گونه که دین راهنمای اندیشه، اخلاق و عبادات است، راهنمای انتخاب شغل و بایدها و نبایدها در قلمرو تولید، توزیع، مصرف، مدیریت و اقتصاد نیز هست. مشاغل مختلف، صدها حکم واجب و مستحب و شرایط حقوقی و اخلاقی دارد که دانستن آن در سلامت روابط اجتماعی و تکامل اخلاقی و معنوی انسان اثر می گذارد. همچنین صدها حرام و مکروه دارد که انجام آن فضای زندگی جمعی و اسلامی را آلوده می سازد و ابهام آن دلهره و تردید می آفریند.

آشنایی با احکام ویژه هر صنف برای دست اندرکاران آن ضروری و برای مراجعان به آن مشاغل نیاز قطعی و برای اهل مطالعه، دانش اجتماعی و دینی مفید است.

طرح پژوهشی فقه و زندگی، که با سفارش »ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر« و همّت »پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام« و نظارت علمی حجج اسلام: محمّد حسین فلاح زاده و محمود مهدی پور شکل گرفته، پاسخی است به نیازهای بشر در همه عرصه های زندگی.

مجموعه حاضر نقطه پیوند »فقه« و »زندگی« است؛ که چگونگی تأمین معیشت حلال را به مسلمانان و صاحبان مشاغل گوناگون می آموزد و فقه را از تئوری به عمل نزدیک می سازد.

آنچه در پیش رو دارید دوازدهمین شماره از مجموعه فقه و زندگی است که موازین یک ورزش سالم و سازنده را بیان می کند.

امیدواریم برای تکمیل این مجموعه همچنان از حمایت های فکری و مالی ستاد احیای امر به معروف و نهی از منکر بهره مند گردیم.

خواهشمند است هرگونه نقد و نظر تجربی و علمی خود را جهت تکمیل این مجموعه با ما درمیان بگذارید.

واللّٰه ولی التوفیق

پژوهشکده امر به معروف

قم - خیابان سمیه، کوچه 12 - پلاک 355

تلفن: 37734430 (025)

InfoAl-Adl.ir

ص: 8

مقدمه

به عنوان پیشگفتار آغاز این نوشته، مقاله محقق ارجمند استاد جواد محدّثی را می آوریم که تحت عنوان ورزش های ارزشی و ارزش های ورزشی نگاشته اند و پیشتر توسط ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر چاپ و منتشر شده است.

ورزش هم، ورزش های »باستانی«، اگر آتش غیرت و دود همّتی هم هست، در آن بیشتر است.

باستانی کارهای ما، ریشه دارند و »یا علی« وِرد زبانشان است و »مُولی« دارند و کباده عشقِ »اهل بیت« را به سینه می کشند و »گودِ زورخانه« در نظرشان خیلی رفیع تر از سکوهای افتخار و قلّه »اِورست« و رشته کوه »هیمالیا« است و... نوایِ »شیر خدا« بر دلشان می نشیند.

فتح قلّه »انسانیّت« خیلی دشوار است.

در مسیر طولانی دنیا تا آخرت، به شدّت نیازمند دو استقامتیم، و بدون آن، از رُقَبا عقب می مانیم و از فینال، محروم...

ص: 9

گاهی حرفه ای ترین بندبازان هم نمی توانند از »صراط« بگذرند. داوران، آماده تشویق، یا »فُل« گرفتن اند. خیلی ها در »استخر دنیا« غرق شده اند و سوت ها و هشدارهای نجات غریق، نتوانسته آنها را به خود آورد، یا به »ساحل بیداری« برساند.

مشت زنان، چرا به »شکم شهوت« مشت نمی زنند؟

کوهنوردان، چرا به فکر فتح قله »آزادگی« نیستند؟

کشتی گیران، چرا نَفْس خود را »خاک« نمی کنند؟

چرا برای تمرین، به باشگاه »تقوا« و »عفاف« نمی روند؟

چرا برای زیبایی »اندام روح« به عبادت نمی پردازند؟

چرا در کنار بدن سازی، برای »تربیت جان« وقت صرف نمی کنند؟

شناگران، اگر بتوانند طول و عرض عمر شصت، هفتادساله را با موفقیّت طی کنند، لایق جایزه اند، چرا که خیلی از دوندگان، هرگز نمی رسند! و خیلی از وزنه برداران، یک »حرف حق« را نمی توانند بردارند و بسیاری از صاحبان عضلات و بازوهای پرتوان، حریف »نَفْسِ« خودشان نیستند و اسیر یک »عادت«اند!

مدال شرف، بالاتر از مدال طلا و نقره است.

صحنه زندگی ما، با »ماهواره های ملکوت« برای آسمانیان »رِله« می شود. روزی هم در قیامت، برای داوری نهایی و اهدای جوایز، پَخشِ مجدّد خواهد شد.

دست یافتن به عنوان قهرمانی در این مسابقات، واقعاً دشوار است و دوپینگ کنندگان هم، با مرگ، همیشه از دور رقابت ها و صحنه امتیازات، حذف و بیرون رانده می شوند و بعداً چه حسرت ها که:

ای کاش...

راستی »گل« زندگی چیست؟

عُمرِمان، مثل میدان مسابقه است و فرصت های بسیاری را به ما »پاس« می دهند.

افسوس که ما »آبشارزن« نیستیم. و پاس فرصت ها را خراب می کنیم. اگر دیگر به ما پاس ندهند، حق دارند؟

برخی با »فُل«کردنشان، از میدان ارزش ها »اُوت« می شوند، بعضی هم از مرحله مقدماتی، به مرحله نهایی راه می یابند.

دنیا، واقعاً بازیچه است، ولی زندگی، بازی نیست!

حقیقت، در ابدیّتی است که آن سوی دیوارِ مرگ نهفته است. آخرت هم، میدان »رقابت بین المللی« است، تا امتیازات چه کسی بیشتر باشد و عنوان قهرمانیِ »فوز عظیم« را به خود اختصاص دهد.

به قول یکی از دوستان: »فاتح، کسی است که »عکس العملِ« خود را به کسی نشان نمی دهد و پیوسته آن را در »آلبومِ« خدا مخفی می کند و در برابر اشک یتیمی به راحتی »میرزا کوچک« می شود.

به راستی هم قهرمانان میدان اخلاص اندکند، نیز آمیختن قهرمانی به عاطفه هم کمیاب است.

همه در میدان و راه زندگی در حرکتند، امّا مگر هرکس می رود، می رسد؟ مگر هرکس می دود، می برد؟

ای بَسا رونده و دونده ای که »خارج از خطّ« پیش می تازد و عاقبت هم خویش را می بازد. باختن به »نَفْس«، شرمندگی دارد، مدال گرفتن پیشکش!...

برنده واقعی کیست؟ و باخت اصلی کدام است؟...

بگذشت زمان، دست به کاری نزدی

بر گردن لحظه ها مهاری نزدی

صد توپ زدی، تمام را کردی »اُوت«

صد »پاس« گرفته، آبشاری نزدی

جواد محدثی

ص: 12

فصل اوّل: ورزش و ضرورت آن

تعریف ورزش

در تعریف ورزش گفته اند:

«اجرای مرتب تمرین های بدنی به منظور تکمیل قوای جسمی و روحی، (1) که به آن تربیت بدنی نیز گفته می شود و تربیت بدنی، شبکه ای

وسیع و متشکل از مجموعه حرکات مشخص و منظّم است که تحت قاعده ای خاص صورت می گیرد، و منظور از آن تأمین آمادگی جسمانی لازم برای فعالیت های روزانه و حفظ شادابی و طراوت افراد است.(2)

ضرورت ورزش

ورزش در تمام جوامع به ویژه در جوامع توسعه یافته و روبه توسعه، به عنوان ضرورتی غیرقابل انکار مورد پذیرش قرار گرفته است. برای بسیاری از افراد که در طول روز، ساعت ها به یک کار بی تحرک و یا

1- لغت نامه، علی اکبر دهخدا.
2- ورزش در اسلام، حسین صبوری.

کم تحرک و کسل کننده اشتغال دارند و همواره در معرض آلودگی های خاصّ زندگی صنعتی و فراصنعتی هستند، آمادگی و سلامت جسمانی، توان مقاومت در برابر بیماری ها و حفظ شادابی و نشاط، از مهمترین مسائل است. برای چنین افرادی یک برنامه ورزشی منظّم، ضروری است. (1)

از این بالاتر امروزه تقریباً در تمام کشورها، برخی از اقسام ورزش به عنوان یک حرفه و شغل، و برای عدّه ای نیز هنر محسوب می شود. بنابراین، تربیت بدنی و ورزش، پاسخی است به یکی از نیازهای بشرِ امروز.

هرچند ورزش برای سلامت بدن ضرورت دارد، ولی زیاده روی در آن نیز روانیست. گروهی اصلاً سراغ ورزش نمی روند و گاهی اظهار مخالفت دارند و گروهی نیز عمده وقت خود را صرف ورزش می کنند.

ورزش فقط منحصر در چند عمل و حرکت بخصوص نیست. می توان گفت کار جسمی، یکی از بهترین ورزش هاست، چون ورزش وسیله است، نه هدف. از این منظر، ورزش از دیدگاه اسلام نه تنها امری مباح و جایز شمرده شده بلکه در برخی موارد، ضروری است؛ هرچند این کار و هر عمل دیگری هرگز نباید همراه با کارِ حرام انجام پذیرد.

سؤال: آیا ورزش هایی که امروز موجود است مسلمانان می توانند بازی کنند یا نه؟

جواب: ورزش هایی که مایه قدرت جسمی یا روحی مسلمین می شود، نه تنها جایز است بلکه در مواردی لازم است. (2)

ص: 14

1- همان.
2- استفتائات، آیهاللّه مکارم، ص225، م780.

ورزش و سلامت بدن

در همه دنیا، یکی از مهمترین اهداف ورزش را کسب سلامت جسم و تحریک و قدرت آن می دانند.

امام خمینی قدس سره می فرماید: اسلام جِدّ است. یک مسلک جِدّی است، هزل در آن نیست، لغو در آن نیست، سهو در آن نیست، بازی در آن نیست. آن بازیی که اسلام اجازه داده تیراندازی است، اسب سواری، مسابقه در اسب سواری، مسابقه در تیراندازی (که) آن هم جنگ است؛ حتی آن را رهان قرار داده اند.(1) یعنی (می شود در آنها شرطبندی هم کرد و بردوباخت داشته باشد)

به همان اندازه که ورزش برای حفظ یا تأمین سلامت بدن پسندیده است و به آن سفارش شده، اگر از این اهداف عاری باشد مذموم و ناپسند است، چراکه در این صورت مصداق لهو و لعب پیدا کرده و حرام است.

نقش ورزش در گذران اوقات فراغت

فراغت را می توان شمشیر دولبه ای دانست که ممکن است به دو نتیجه کاملاً متفاوت منتهی شود، یا شخصیت فرد را در مسیر کمال شکوفا کند و یا برعکس، موجب فساد و تخریب فرد و جامعه شود.

برای کسانی که به کار و فعالیت جسمانی و بدنی در طول روز و ایّام کاری اشتغال دارند، بهترین وسیله برای پرکردن اوقات فراغت، مطالعه روزنامه و مجلّه و کتاب های مفید است، ولی کسانی که در طول روز به کارهای فکری اشتغال دارند، یا تَحَرُّکِ بدنیِ زیاد ندارند و پیاده روی

1- صحیفه نور، امام خمینی، ج16، ص61.

نمی کنند ورزش های سالم یکی از بهترین برنامه های اوقات فراغت آنها خواهد بود.

جر دی باتلر(1) در کتاب «مقدمه تفریحات سالم و بازی در جامعه»

می گوید: تفریحات سالم و ورزش، در گذراندن اوقات فراغت نقش سازنده ای در جامعه دارد. بازی و ورزش در اوقات فراغت کودکان و نوجوانان بیان نوعی حالت های روانی و عاطفی است.

ورزش زیاد

علی بن سهل بن ابی طبری (247-192ق.) که مهارتی در ورزش داشته می گوید:

اگر این ورزش ها و حرکات بدنی از حدِّ خودش تجاوز نماید، موجب جمع شدن مواد زاید بدن در زیر پوست می شود و سپس همین فضولات جمع شده در زیر پوست، باعث ترکیدن پوست و پدیدآمدن جراحت و زخم می گردد. (2)

ورزش زیاد باعث می شود که ورزشکار دائماً احساس خستگی کند و به بی خوابی بیفتد و باعث ناراحتی های عضوی شود.

ورزش و شادی

جسم و جان ارتباطی دوسویه و مستقیم با هم دارند. آنجا که روانِ آدمی قوی و توانمند باشد، اندوه و ناراحتیِ جسم را زدوده، آن را توسنی بادپا می سازد و هرگاه نشاطِ جسمی وجود نداشته باشد، دراثر تلاش و تکاپو راه های خمودی و افسردگی روح، محو می شود. ازاین رو گفته اند:

«عقل سالم در بدن سالم است.»

ص: 16

1- George S.butler

2- ورزش در اسلام، حسین صبوری، ص104.

رسول اکرم صلی الله وعلیه وآله می فرمود:

«الهو و العبو فانّی اکره اَنْ یُری فی دینکم غلظه»؛

ورزش و بازی کنید و تفریح داشته باشید، همانا من خوش ندارم که در دین شما خستگی و بی نشاطی دیده شود.(1)

و در سخنی دیگر می فرماید:

خوب است پسر در خردسالی و نوجوانی بازیگوش و پرجنب وجوش باشد، تا در بزرگی خویشتن دار و صبور و مقاوم گردد. (2)

امیرمؤمنان علی علیه السلام که بسیاری از پهلوانان و قهرمانان او را در ورزیدگی و پهلوانی مقتدای خود می دانند در رازونیاز خود با خدا چنین آرزویی را مطرح می کند:

«قَوِّ عَلی خِدْمَتِکَ جَوارِحی وَاشْدُدْ عَلی الْعَزیمَهِ جَوانِحی»؛(3)

پروردگارا اندام مرا در راه خدمت به خودت قوی گردان و دلم را برای عزیمت به سویت محکم ساز.

نکته قابل توجه این است که حضرت، قوّت و توانمندیِ جسمی را هدف نمی داند، بلکه خواستار آن است که وسیله ای باشد تا بهتر بتواند در خدمت خالقِ یکتا قرار گیرد و به خلق خدا خدمت کند.

رهبر عزیز و ژرف اندیشمان حضرت امام خمینی قدس سره نیز فرمود:

از قدیم ورزشکاران ایران به یاد خدا و علی علیه السلام بوده اند و این رازِ برجستگی های آنان بوده است....

1- من لایحضره الفقیه، ج3، ص493.
2- من لایحضره الفقیه، ج3، ص493؛ بحارالانوار، ج60، ص631.
3- مفاتیح الجنان، دعای کمیل.

ورزشکاران به همان صورتی که ورزشِ جسمی دارند، ورزشِ روحی هم داشته باشند.(1)

هرکس در زندگی برنامه داشته باشد استفاده شایان از وقت و عمر خود می برد. امام رضاعلیه السلام فرمود:

«بکوشید اوقات شبانه روزتان به چهار بخش تقسیم شود: قسمتی مخصوص عبادت و رازونیاز با پروردگار، ساعتی برای تأمین امور زندگی، بخشی مخصوص معاشرت با دوستان مورد اعتمادی که عیب هایتان را به شما بازگویند و در دوستی خالص باشند، ساعاتی را هم به استراحت و بهره مندی از تفریحات سالم و لذّت های مشروع بگذرانید؛ که استفاده مطلوب از این قسمت، شما را بر انجام آن سه بخش دیگر توانا می کند.»(2)

ورزش ارزشی

در معارف اسلامی، کسب سلامت و قدرت جسمی مطلوب است، امّا کسب ارزش های اخلاقی و تسلّط بر نفس بالاتر از آن دانسته شده است.

پیامبرصلی الله وعلیه وآله می فرماید: «قوی ترین شما کسی است که به هنگام خشم بر خویشتن مسلّط شود.»(3)

خوشبختانه ورزش باستانیِ ایران، آمیخته با اخلاق و معارف اسلامی بوده و در آن، تنها به تقویت جسم توجّه نشده، بلکه تعالی و پرورش روح و فکر ورزشکار نیز مدِّنظر ورزشکاران و متولیان امور ورزشی بوده است.

1- کلمات قصار، پندها و حکمت های امام خمینی رحمه الله، ص182.
2- دررالکلام، سخنان گوهربار امام رضاعلیه السلام، حسین حائری کرمانی.
3- بحارالانوار، ج77، ص150. (اشدکم من ملک نفسه عند الغضب)

سایر ورزش ها را نیز می توان با نام خدا آغاز کرد. احترام پیشکسوت را نگه داشت؛ در تشویق ها صلوات فرستاد یا تکبیر گفت؛ در خوشحالی ها سجده شکر به جاآورد؛ نسبت به وطن، جوانمردی و تعهّد داشت؛ وقت بازی را با ساعات شرعی و ایّام برگزاری مناسبت های مذهبی تنظیم نمود؛ از بلندگوها، تماشاچیان را به ابراز احساسات ملی و انقلابی تشویق کرد و از هیجانات کاذب و اختلاف افکن پرهیز داد. به روی لباس ورزشکاران به جای کلمات بیهوده یا تبلیغ کالاهای شرکت های سرمایه داران، جملات آموزنده نوشت.

پرهیز از آثار منفی و رایج در ورزش

ورزش می تواند آثار مفید و زیبایی داشته باشد و گاهی می تواند آثار زیانباری نیز به دنبال داشته باشد، ورزش نباید جامعه را از مسائل اساسی دور کند، یا حجابی بر نابسامانی های اجتماعی و ابزاری برای غفلت آفرینی از مسائل اصلی زندگی باشد. ورزش نباید جوانان را از تحصیل و فن آوری دور کند و آنان را به سمت لهو و لعب سوق دهد، شکست و پیروزی های ورزشی نباید موج های کاذب در جامعه ایجاد کند، قهرمانانِ ورزشی نباید بیش از حد بزرگ شوند. به طوری که از دانشمندان و فرهیختگان و پرهیزکاران کشور نیز معروفتر باشند. بودجه محرومان و مستضعفان نباید صرف امور غیرضروری و گاه بی فایده ورزشی یا تفریح و خوشگذرانیِ ورزشکاران شود.

ورزش کار و یا تماشاچی و یا هردو، نباید مورد بهره برداری اقتصادی سرمایه داران یا بهره برداریِ سیاسی جناح ها و گروه ها قرار گیرند.

بنابراین، ورزشی که سبب دشمنی شود و روحیه انسانی را به روحیه حیوانی تبدیل کند و ورزشکار یا تماشاچی را مورد سوءاستفاده قرار دهد و مردم را از مسائل اسلامی جامعه و دردهای آن دور کند مخرّب است. جای تأسف است که سنگر مدرسه و دانشگاه و کارگاه و اداره، برای مسابقات فوتبال تعطیل و نیمه تعطیل شود و در اثر هیجانات کاذب، گروهی از جوانان، در پارک و خیابان به رقص و پایکوبی بپردازند.

ورزش های مورد توصیه اسلام

اشاره

اسلام نه تنها با ورزش مخالفتی ندارد بلکه بر انجام برخی ورزش ها تأکید کرده است؛ حتّی شرطبندی و برد و باخت را در برخی از آنها مثل ورزش های شنا، تیراندازی و اسب دوانی مجاز دانسته است.

شنا

شنا یکی از محبوب ترین ورزش ها، در بین اقشار مختلف مردم است. فردی که شنا می کند، نه تنها از این طریق احساس راحتی و نشاط می کند بلکه در اثر شناکردن، قابلیت های جسمانی خود را ازقبیل استقامت دستگاه گردش خون و تنفس، قدرت، سرعت و انعطاف پذیری مفاصلِ شانه و مچ را افزایش می دهد. (1)

پیامبراکرم صلی الله وعلیه وآله می فرماید: بهترین سرگرمی مؤمن شناکردن است.(2)

در ارتباط با شنا لازم است به چند مطلب اشاره شود.

1- برگزیده مقالات علمی، ورزشی بانوان، اداره کل ورزش بانوان کشور، ص70.
2- نهج الفصاحه، ص319، ح1527.

1. بهداشت آب

باید بهداشت و نظافت آب استخرها رعایت شود تا عاری از هرگونه آلودگی و میکروب باشد چون اگر بهداشتِ آب رعایت نشود، خود منبع میکروب و بیماری های مختلف، به خصوص بیماری پوستی می شود لذا لازم است آب استخرها هم گندزدایی شود و هم ضدعفونی شود. در موقع شنا به خاطر بهداشت آب از لوازم آرایشی استفاده نشود. موهای زائد بدن برطرف شود که خود مرکزی برای جمع شدن میکروب و ایجاد بیماری ها و انتقال آن است.

اگر کسی بیماری مسری دارد موظّف است در جاهای عمومی شنا نکند که باعث بیمارشدن دیگران، شود.

محیط شنا

محوّطه ای که در آنجا برای شنا آماده می شوند باید عاری از هرگونه آلودگی باشد. محوّطه باید جوری باشد که خانم ها با آسایش خاطر به ورزش و شنا بپردازند، نامحرمی در آنجا رفت وآمد نکند و در جاهایی که استخرِ باز است سایر موازین شرعی در مورد پوشش خانم ها رعایت شود که از جاهای بلند (مثل ساختمان های بلند و...) در معرض دید نباشد، یا محل آمدوشد وسائل هوایی (هواپیما، چرخ بال، تلی کابین و...) نباشد.

احکام شنا

سؤال: آیا شناکردن، در آب مصرفی مردم مثل (آب انبارها، سدها، برخی از چشمه ها، رودخانه ها...) جایز است؟

ص: 21

جواب: اگر سبب آلودگی مضرّ آب باشد یا مالک دارد و او راضی نیست، جایز نیست.(1)

سؤال: در حال حیض آیا می شود در استخر شنا کرد، ازجهت آلوده شدن آب، حکم شرعی آن چیست؟

جواب: اگر سبب آلودگیِ مضرّ آب باشد یا مالک دارد و او راضی نیست، جایز نیست.(2)

سؤال: زیر دوش که بعد از شنا، دوشی گرفته می شود که کلر استخر از بدن پاک شود، غسل چه صورت دارد؛ با توجّه به این که فقط اجازه می دهند یک دوش گرفته شود، نه بیشتر؟

جواب: مانعی ندارد، ولی نباید بیش از مقدار مجاز آب بریزد.

سؤال: در حین آموزش شنا که شخص چنگ می زند خود را نجات دهد، ضرررساندن به بدن مربی (که گاهی سیاه و کبود می شود) چه حکمی دارد؟

جواب: در مقام اضطرار تکلیفاً جایز است ولو وضعاً دیه خود را دارد. (3)

شنا و روزه

مسئله: اگر روزه دار عمداً تمام سر را در آب فروبرد اگرچه باقی بدنِ او از آب بیرون باشد، بنابر احتیاط واجب روزه اش را باید قضا کند. (4)

مسئله: اگر روزه دار تمام سر را زیر آب ببرد ولی مقداری از موها بیرون بماند روزه باطل می شود.(5)

مسئله: اگر فراموش کند که روزه است و سر را در آب فروبرد، یا دیگری به زور سر او را در آب فروبرد؛ چنانچه در زیر آب یادش بیاید که روزه است، یا آن کس دست خود را بردارد، باید فوراً سر را بیرون آورد و چنانچه بیرون نیاورد، روزه اش باطل می شود.(6)

1- استفتاء از آیهاللّه بهجت.
2- استفتاء از آیهاللّٰه فاضل.
3- استفتاء از آیهاللّٰه بهجت.
4- توضیح المسائل، حضرت امام، م1608.
5- همان، م1611.
6- همان، م1615.

مسئله: اگر برای آن که کسی را از غرق شدن نجات دهد، سر را در آب فروبرد، اگرچه نجات دادن او واجب باشد، روزه اش باطل است. (1)

مسئله: اگر روزه دار بی اختیار در آب بیفتد و تمامِ سرِ او را آب بگیرد، یا فراموش کند که روزه است و سر در آب فرو برد روزه او باطل نمی شود. (2)

سؤال: روزه کسی که با پوشیدن لباس مخصوص در آب فرومی رود بدون این که بدنش مرطوب گردد، (مثل لباس غواصان) چه حکمی دارد؟

جواب: اگر لباس به سرش چسبیده باشد، صحت روزه اش محل اشکال است و بنابر احتیاط واجب قضای روزه آن روز لازم است. (3)

مسئله: زن در حال روزه کراهت دارد در آب بنشیند.(4)

توجه:

1. ورزشی که سبب ضعف بدنی شود در حال روزه مکروه است.

2. برای تمرین یا مسابقه ورزشی نمی توان روزه خواری کرد؛ بلکه می توان به مسافرت رفت و برگشت.

تیراندازی و اسب دوانی

تیراندازی و اسب دوانی ازجمله ورزش هایی است که مورد توجّه و توصیه اسلام قرار گرفته و چنانچه مسابقه همراه با برد و باخت نیز باشد

ص: 23

1- همان، م1618.
2- همان، م1612.
3- آیهاللّه خامنه ای، استفتاء.
4- توضیح المسائل، حضرت امام، م1657.

اشکال ندارد. در مسابقه اسب دوانی و تیراندازی باید شرایط ذیل مراعات شود.

1 نوع حیوان و نوع اسلحه باید مشخص شود، مثلاً با اسب عربی است یا غیر آن و اسلحه کمری است یا غیر آن.

2 هر دو حیوان یا هر دو اسلحه از نظر ضعف و قوّت و سلامت مساوی باشند، یعنی یکی ضعیف و دیگری قوی، یکی سالم و دیگری معیوب نباشد.

3 جایزه ای که قرار می دهند کاملاً مشخص باشد، یعنی باید آن را ببینند یا طوری آن را توصیف کنند که ابهام نداشته باشد، پس اگر بگویند هر کسی باخت یک وعده به دیگران غذا بدهد و نوع و قیمت غذا معلوم نباشد صحیح نیست.

4 کیفیت تیراندازی ازنظر تعداد تیر، نشانه، محل رهاکردن تیر و مسافت تیراندازی و مسابقه ازنظر ابتدا و انتها برای هر دو طرف مشخص باشد. (1)

توجه: شرطبندی در مورد حیوانات بدین معنی که دو حیوان مسابقه دهند، مثلاً دو حیوان را به جان یکدیگر بیندازند و صاحب حیوانی که مغلوب می شود چیزی بپردازد، حرام است.(2)

ورزش های غیرارزشی

در اسلام هر عملی که برخلاف حکم عقل و شرع نباشد اشکال ندارد و با این وصف اگر برای هدفی مقدس باشد، عملی شایسته و مستحب و

1- شرح لمعه، کتاب السبق و الرمایه.
2- همان.

دارای ثواب خواهد بود. بنابراین هرنوع ورزش و مسابقه ای که شرایط زیر را داشته باشد جایز است:

الف. برای سلامتی ورزشکار ضرری نداشته باشد.

ب. از ابزار قمار در آن استفاده نشود.

ج. فرد یا گروه برنده از بازنده چیزی دریافت نکند و درخواست کار یا خدمتی نداشته باشد.

پس بسیاری از مسابقه های علمی و آموزشی و ورزشی که امروزه در جهان برگزار می شود و شرایط فوق را داراست اشکال ندارد.

توجه:

1. اگر در ورزش و مسابقه جایزه برندگان را دولت یا مؤسسه و سازمان خاصّی بپردازد و از بازنده چیزی دریافت نشود اشکال ندارد. (1)

2. هرگونه ورزش و مسابقه ای که با وسایل قمار، مانند پاسور و نرد انجام شود حرام است؛ هرچند بردوباختی در کار نباشد. (2)

3. ورزش و مسابقه ای که همراه با برد و باخت باشد، یعنی شرط شود که برنده از بازنده چیزی دریافت کند یا بازنده، کاری برای برنده انجام دهد، هرچند از ابزار قمار، استفاده نشود، حرام است. (3)

4. شطرنج و هر چیزی که وسیله قمار بوده، اگر به طور کلّی از ابزار قماربودن خارج شده و حالت اوّلیه خود را ازدست داده است

1- استفتائات، ج2، ص10، ص22.
2- استفتائات، ج2، ص8، 9، س18 و15.
3- همان، ص19.

و امروزه مثلاً به عنوان وسیله بازی فکری از آن استفاده می شود، بازی با آن، بدون بردوباخت، اشکال ندارد،(1) ولی برای کسی که می داند هنوز جزو ابزار قمار است یا نمی داند حالت قبلی خود را ازدست داده یا نه جایز نیست. (2)

5. بردوباخت در مسابقه تیراندازی و اسب دوانی، اشکال ندارد. (3)

6. ورزش و مسابقه ای که سبب ضرررساندن به سلامتی و بدن افراد می شود، حرام است.(4)

1- به فتوای برخی از مراجع تقلید، بازی با شطرنج در هرصورت حرام است.
2- استفتائات، ج3، ص10، ص21.
3- واجبات و محرمات در شرع اسلام، علی مشکینی، ص107.
4- قاعده لاضرر یک قاعده مهم فقهی است.

فصل دوم: بانوان و ورزش

اهمیت تربیت بدنی برای بانوان

ورزش، زن و مرد نمی شناسد. اگر مقاومت در برابر بیماری ها و حفظ سلامت و آمادگی بدن برای مردان لازم است این ضرورت برای زنان نیز وجود دارد، و اگر مرد برای انجام بهتر وظایف و به عهده گرفتن مسئولیت نیاز به جسمی سالم دارد، زن هم برای بهتر انجام دادن وظایف اجتماعی و خانوادگی نیاز به جسم سالم دارد.

مخالفان ورزش بانوان

برخی مخالف ورزش زن هستند و می گویند زن هایی که ورزش می کنند صفت زنانه خود را ازدست می دهند، به خصوص ورزش های سنگین مثل فوتبال، والیبال، بسکتبال، اسکی. همچنین زن دراثر ورزش لطافت خود را ازدست می دهد. روزنامه »دیلی میرور« در انگلستان اعلام کرد ازنظر علمی ثابت شده که ورزش، دختران و زنان را بدترکیب و زشت

می کند. دخترانی که ورزش می کنند صدایشان کلفت و جثّه ای درشت و قوی مانند مردان پیدا می کنند.

پروفسور »لودویک بروکوب« کارشناس ورزشی، در مسابقات المپیک مکزیک، وضعیت 911 دختر ورزشکار را مورد بررسی قرار داد و مشاهده کرد نیمی از این دختران اندامی درشت شبیه مردان پیدا کرده اند.

موافقان ورزش بانوان

در مقابل برخی موافق ورزش بانوان هستند و می گویند تحقیقات نشان داده است که شروع عادت ماهانه در دختران و زنان ورزشکار، دیرتر از غیرورزشکار است. این تأخیر خود تأثیرات مثبتی برای دختران دربردارد، ازجمله این که رشد طبیعی اندام ها را بیش تر خواهد نمود.

ورزش بانوان ازنظر اسلام

اسلام موافق هیچ کدام نمی باشد، بلکه نظریه متعادل و متناسب به کیفیت خلقت زن و نیاز فردی و اجتماعی و شأن و منزلت وی را تأیید می کند. از آن جا که زن از لطافت جسمی خاصی برخوردار است و به مقتضای زندگی خود باید همیشه طراوات و لطافت زنانه خود را حفظ کند، اگر ورزش هم می کند ورزشی باشد که با وضعیت جسمانی و روحیّات او سازگاری داشته باشد و جسم و روح او را آزرده نکند بلکه به او شادابی دهد و او را برای نقش مهم مادری و همسری آماده کند. همان گونه که برای مردان، ورزشی که برای سلامت مضرّ باشد حرام و ممنوع است،

برای بانوان نیز حرام است، افزون بر این، زن مسلمان دارای شأن و احترامی است که در ورزش نیز باید این احترام و شأن حفظ شود. برای مثال، دوچرخه سواری و دویدن در معابر عمومی با شأن زن مسلمان سازگار نیست. البته اگر محل های مخصوصی برای این گونه ورزش ها در نظر گرفته شود، و در معرض دید نامحرمان نباشد اشکال ندارد.

سؤال: به نظر شما این که گفته شده زنان می توانند سوار دوچرخه و موتورسیکلت شوند و چادر سیاه برای زنان کراهت دارد، چیست؟

جواب: دوچرخه سواری و موتورسواری بانوان موجب جلب نظر مردان و معرض فتنه و به فساد کشیده شدن اجتماع است و منافی با عفت بانوان است، و لازم است ترک شود، چادر داخل در عنوان رداء است و رداء مشکی کراهت ندارد. (1)

سؤال: حکم دوچرخه سواری و موتورسواری خواهران با مانتو در سطح شهر ،با توجه به آثار سوء اجتماعی و اخلاقی آن چیست؟

جواب: با توجه به پیامدهای سویی که این گونه امور دارد، لازم است از آن پرهیز شود و به وسوسه هایی که این و آن می کنند توجه نکنید. (2)

در حدیثی از امام معصوم علیه السلام نقل شده که:

زن ها بر اسب سوار نشوند، این کار موجب تهییج و فساد خواهد شد. (3)

ورزش های رزمی بانوان

ورزش هایی که اسلام به آنها اهمیّت داده و یا شرطبندی بر آن را جایز دانسته و از مصداق لهو خارج کرده، بدین جهت است که رزمی بوده و

1- استفتائات، آیهاللّٰه تبریزی، ص469، م2177.
2- استفتائات، آیهاللّٰه مکارم، 1736.
3- وسائل الشیعه، ج3، ص25.

توان رزمی مسلمین را بالا می برد. این ورزش ها عبارتند از سوارکاری، تیراندازی و شنا.

خداوند متعال در قران کریم می فرماید: «در برابر آنها (دشمنان) آن چه توانایی دارید، از نیرو و اسبان سواری آماده و مهیا سازید.» (1)

ویژگی های جسمی و رزمی زنان عامل مهمّی است که باید هنگام بحث از توسعه رشته های ورزشی مورد توجّه قرار گیرد. ورزش های سنگینی که نیازمند توانایی بالای بدنی و استقامت و تحرّک فراوانند، هیچ تناسبی با جسم و روان زن، ندارند، و آثار نامطلوبی به جای می گذارند. (2)

سؤال: آیا بانوان می توانند در کلاس های اسلحه و تیراندازی با رعایت حجاب شرکت کنند؟

جواب: با رعایت وظایف شرعیه و عدم مفسده مانع ندارد.(3)

سؤال: در صورت نبودن مربّی خواهر، آیا برای برادران جایز است با درنظر گرفتن لزوم امر (ارتش بیست میلیونی) به خواهران آموزش نظامی دهند؟

جواب: آموزش نظامی برای خواهران مانع ندارد ولی اگر مربّی مرد است باید اجتناب شود.(4)

1- سوره انفال، آیه60.
2- مرکز پژوهش های صداوسیما، ویژه نامه ورزش.
3- استفتائات، حضرت امام، ج3، وظایف اجتماعی زن.
4- همان، استفتائات، آیهاللّه مکارم، م1650.

فصل سوم : ورزش بانوان و نگاه نامحرمان

مکان ورزش بانوان

مکان ورزش بانوان، اعم از شنا یا غیر آن، چه از نظر موقعیّت و چه ازنظر نقشه مهندسی و ساخت وساز و نمای داخلی باید به گونه ای باشد که شأن و منزلت زن مسلمان و نیز عفاف و حرمت حریم معنوی وی را محفوظ نماید تا تمام بانوان علاقه مند بتوانند با خاطری آسوده به ورزش دلخواه خود بپردازند. نکته دیگری که نباید ازنظر دور داشت در مکان های ورزش مشترک در دو شیفت جداگانه آقایان و بانوان فعالیّت دارند، حساسیت این امور بیشتر است و دقّت و نظارت افزون تری می طلبد، تا جایی که تصاویر مورد استفاده بر سالن ها یا تابلوها یا زیر شیشه میزها و تراکت ها و دیوارنوشته ها در شأن هر گروه باشد و از تصاویر و نوشته های محرّک و مفسده برانگیز پرهیز شود.

ص: 31

مقدار پوشش زن از نامحرم

چیزی که خواهران باید بدانند این است که نباید به بهانه ورزش و تربیت بدنی اندام و چهره آنها در معرض دید و تماشای نامحرمان قرار گیرد و ملعبه ای برای بهره گیری ها و چشم چرانی ها بشوند. (1)

در اینجا به طور اجمالی درباره حجاب و ضرورت پوشش بانوان مسائلی را ذکر می کنیم:

مسئله1: زن باید تمام بدن خود را از نامحرم بپوشاند، به جز دست ها تا مچ و صورت؛ به مقداری که در وضو شسته می شود و احتیاط مستحب است که مقدار بیشتری بپوشاند.

مسئله2: اگر صورت و دست، آرایش و زینت داشته باشد پوشاندن لازم است.

ارتباط با نامحرم

اشاره

در اسلام فعالیت اجتماعی زنان منع نشده است ولی مسئله مهم حفظ جایگاه ویژه بانوان و حفظ عفاف و حجاب آنان و مراعات عفت عمومی است چنانچه بانوان در ارتباط با نامحرم بتوانند تمام وظایف شرعی خود را مراعات کنند ازنظر اسلام نیز ممنوعیتی ندارند، لذا داشتن مربّی غیرهمجنس یا مسافرت با مردان نامحرم یا صحبت با آنان یا نشست وبرخاست با آنان مشروط به همین است و باید توجّه داشته باشند که علل و انگیزه رابطه و مراوده با نامحرم چیست؟ انگیزه رابطه و مراوده می تواند شغلی و اجتماعی باشد یا جنسی و شهوانی.

علل و انگیزه های ارتباط افراد نامحرم گوناگون است ممکن است

1- برگزیده، مقالات علمی ورزشی بانوان، اداره کل ورزش بانوان کشور، ص7.

دختر و پسر نامحرم انگیزه های مشترک و یا جداگانه ای برای روابط خود داشته باشند.

1. انگیزه شغلی و اجتماعی

اگر ارتباط زن و مرد نامحرم صرفاً انگیزه کاری و مسائل اجتماعی مورد نیاز باشد و هیچ گونه انگیزه شهوانی در میان نباشد و در نحوه رفتار نیز مراعات حدود شرعی بشود و خوف به گناه افتادن نباشد و مفسده ای نیز نداشته باشد، اشکال ندارد.

2. انگیزه جنسی

اگر انگیزه روابط بین دو جنس مخالف انگیزه جنسی باشد، ازنظر احکام اسلام غیرمجاز و ممنوع شمرده شده و هیچ گونه پوشش ظاهری مجوز آن نخواهد بود. گاهی برخی افراد برای مشروع جلوه دادن این روابط نامشروع سخنانی برخلاف انگیزه اصلی بر زبان جاری می کنند که رابطه ما رابطه خواهر و برادری است، در میان دخترها و پسرها این گونه توجیهات بیشتر است، چراکه این رابطه شادمانی زیادتری را موجب خواهد شد، ولی دختر و پسر نامحرم با این تعابیر هرگز خواهر و برادر نخواهند شد و روابط آنان با این بهانه مشروع نخواهد گشت، گاهی انگیزه ارتباط به دلیل شهرت اجتماعی طرف مقابل است، مانند علاقه مندی به ورزش کارانی که در میادین ورزشی مدال کسب کرده اند.

استفتاء: آیا یک خانم می تواند به یک ورزشکار مرد در هر رشته ای علاقه داشته باشد و به خاطر کسب شهرت و کسب مقام و مدال های ورزشی، عکس و پوستر او را به دیوار اتاقش بزند؟

ص: 33

جواب: اگر شأنیت مفسده دارد اجتناب لازم است بلکه اولی ترک آن است مطلقا.(1)

مسئله: اگر مرد و زن نامحرم در محل خلوتی باشند که کسی در آنجا نباشد ودیگری هم نتواند وارد شود چنانچه بترسند که به حرام بیفتند از آنجا بیرون بروند.(2)

تماشای ورزشکاران

اشاره

یکی از مهمترین نعمت های الهی، قدرت بینایی است، انسان باید از این نعمت بزرگ در راه کمال و ترقی خود استفاده کند، می تواند به تماشای مناظر زیبای طبیعت بپردازد و به عظمت خالق یکتا بیندیشد، ولی باید از نگاه به نامحرمان و مکان هایی که به گونه ای تجاوز به حقوق دیگران محسوب می شود پرهیز کند.

پیامبراسلام صلی الله وعلیه وآله فرمود: «نگاه به نامحرم تیری از تیرهای شیطان است. کسی که نگاه به نامحرم را از ترس خدا ترک کند، خداوند ایمانی به او عطا می کند که حلاوت آن ایمان را در قلبش می یابد.» (3)

اکنون می پردازیم به ذکر برخی از مسائل نگاه:

الف: تماشای ورزش بانوان

بانوان می توانند به تماشای ورزش بانوان بروند و نیز هنگام ورزش می توانند بدن یکدیگر را نگاه کنند؛ امّا نگاه شهوانی و نگاهی که مفسده برانگیز باشد و نیز نگاه به شرمگاه (عورتین)

1- استفتاء، آیهاللّه بهجت.
2- توضیح المسائل، حضرت امام، ص292، م2452.
3- میزان الحکمه، ج10، ص78؛ (النّظر سهمّ مسمومٌ من سهام ابلیس فمن ترکها خوفاً من اللّه اعطاء اللّه ایماناً یجد حلاوته فی قلبه).

دیگران حرام است، خواه آن زن جوان باشد یا پیر، زشت باشد یا زیبا (1)

سؤال: نگاه کردن زنان در استخر شنا به بدن زنان چه حکمی دارد؟

جواب: نگاه کردن زن به بدن زن دیگر با قصد لذّت حرام است. (2)

سؤال: بعضی بعد از شنا می آیند مایو خود را در زیر دوشی که درب ندارد و دیگران او را می بینند بیرون می آورند انسان چشمش به عورت آنها می افتد چه حکمی دارد؟

جواب: نگاه عمدی به عورت دیگری حرام است، اگرچه از پشت شیشه یا در آیینه یا آب صاف و مانند اینها باشد و احتیاط واجب آن است که به عورت بچّه مميّز هم نگاه نکنند.(3) ولی تماشای ورزش بانوان برای آقایان جایز نیست و از آنجا که نگاه مرد به بدن زن نامحرم حرام است بانوان باید بدن خود را به جز صورت و دست ها تا مچ از نگاه نامحرم بپوشانند.

سؤال: آیا زن می تواند با لباس های گشاد و با روسری و شلوار در پیش مرد نامحرم ورزش کند؟

جواب: از این عمل احتراز شود. (4)

ب: اختلاط زن و مرد در ورزشگاه

از دستورهای پیامبراسلام صلی الله وعلیه وآله است که فرمودند: «نگذارید بین زن و مرد اختلاط برقرار شود، چه آن که اگر بین آنها اختلاط و آمیختگی باشد دردی بی درمان شما را فراخواهد گرفت.» (5)

1- العروهالوثقی، ستر و ساتر، ص549، ج1؛ تحریرالوسیله، ج2، ص164، 242.
2- توضیح المسائل، امام خمینی، م2445؛ آقای فاضل، م2582؛ آیهاللَّه تبریزی، م2447.
3- همان، امام خمینی، م2443؛ آقای فاضل، م2581؛ آیهاللَّه تبریزی، م2445.
4- استفتائات، حضرت امام، ج2، (نظر و لمس و صدای نامحرم).

5- قال رسول اللّٰه: باعدوا بین انفاس الرجال و النساء فانه اذا کانت المعاینه و اللقاء کان الداء الذی لا دواء له.

سؤال: برخی در حال زمینه سازی برای شرکت زنان در ورزشگاه جهت تماشای مسابقات مردان می باشند، از آنجا که در این مکان ها غالباً توسط طرفداران تیم های ورزشی، حرکات غیراخلاقی صورت می گیرد و تبعات سوئی را به همراه دارد، آیا زمینه سازی و شرکت زنان در این مکان ها که موجب هتک حرمت آنها می شود چه صورت دارد؟

جواب: هرگاه موجب فساد یا هتک حرمت احکام اسلامی گردد، جایز نیست. (1)

سؤال: اختلاط زن و مرد در ورزشگاه برای تماشا و تشویق ورزشکاران چه حکمی دارد؟

جواب: جایز نیست. (2)

برهنگی در ورزش

برهنگی خارج از حدود الهی و شئون انسانی در ورزش، از ارمغان های شوم استعمارگران زمان های بسیار دور در یونان است. که اختلاط در ورزش دختران و پسران بود. افراد در ورزش بنا به فرمان لیگورگ موظّف بودند، بدون لباس باشند، و از تعلیمات دختران بدین شیوه مقاصد و اهدافی داشتند.(3) متأسفانه امروزه نیز برهنگی در ورزش وجود

دارد. در حالی که در اغلب موارد، برهنگی، برای ورزش کردن ضرورتی ندارد.

رسالتی که بر دوش بانوان ورزشکار و متولّیان است، این است که در عمل نشان دهند پرداختن به ورزش و انجام مسابقه های ورزشی برای

ص: 36

1- استفتائات، آیهاللَّه مکارم.
2- استفتاء، آیهاللَّه بهجت.
3- تاریخ فلسفه غرب، ترجمه نجف دریا هندی، ج1، ص163.

بانوان، هرگز به معنای فاصله گرفتن از ضوابط دینی و ارزش های اسلامی نیست، بلکه هدف از این امر، یافتن توانایی بیشتر برای نزدیک شدن به همین ارزش ها و معیارهاست. بنابراین لازم است برای رعایت حدود و مسائل شرعی در زمان برگزاری مسابقه ها از هیچ کوششی دریغ نکنند. (1)

لباس ورزشکاران

لباس ورزشی و ورزش نباید بازیچه تبلیغات تجاری واقع شود. استفاده از لباس هایی که فرهنگ غربی را اشاعه می دهد به فتوای همه مراجع تقلید حرام است.

سؤال: نظر جنابعالی در مورد پوشیدن لباس هایی که عکس یا علامت مربوط به کشورهای غربی روی آن نقش بسته است، یا چیزهای مبتذل (مثل آرم های گروه ها) یا وسائل موسیقی و قمار و اینها... چیست؟

جواب: استفاده از این گونه لباس ها که ترویج فرهنگ غیرمسلمین است اشکال دارد.(2)

سؤال: استفاده از پوشاک متداول ملل کافر و دولت های غربی، چگونه است؟

جواب: بر مسلمان سزاوار است از لباس هایی که موجب تشبّه به کفّار است، استفاده نکنند، و از اموری که شعار کفّار است، مانند صلیب باید اجتناب نمود. (3)

1- ویژه نامه ورزش، مرکز پژوهش های صدا و سیما.
2- استفتائات، آیهاللّٰه خامنه ای، نقل ازجمله نصیحت، شماره149.
3- استفتائات، آیهاللّٰه تبریزی، ص507، س2225.

فصل چهارم : عکس و فیلم ورزشکاران

اشاره

یکی از برنامه های متداول در جامعه ورزشی، چاپ و انتشار عکس ورزشکاران و پخش فیلم های آنان از کانال های مختلف تلویزیونی و تکثیر نوار و سی دی آنهاست که این مسأله از منظر فقهی به دوجهت قابل توجه است: یکی از جهت عکس گرفتن و فیلمبرداری از ورزش بانوان و دوّم، ازجهت نگاه دیگران به این عکس ها و فیلم ها مطلب سوّمی نیز فرع بر این دو مسئله است و آن هم حکم نگاه بانوان به عکس و فیلم ورزشکاران نامحرم است.

-عکس گرفتن و فیلم برداری از زنان ورزشکار به خودی خود حرام نیست، مگر آن که همراه با کار حرام باشد، مثل نگاه مرد نامحرم به بدن عریان آنان، یا برای کار حرام باشد، مثل نشان دادن به نامحرمان.

سؤال: عکس هایی که برای تحقیر ورزشکاران مسلمان گرفته می شود حکمش چیست؟

ص: 39

جواب: جایز نیست ! (1)

سؤال: عکس گرفتن با دوربین مخفی بدون اطلاع افراد در میان تماشاچیان، از ورزشکاران چه حکمی دارد؟

جواب: فی نفسه اشکال ندارد مگر این که مفسده ای بر آن مترتب شود. (2)

سؤال: آیا از کسی که راضی نیست می توان عکس یا فیلم تهیه کرد؟

جواب: مانعی ندارد، مگر این که اسباب ایذاء و اذیّت او باشد. (3)

سؤال: آیا عکس برداری با تکثیر و توزیع آن بدون رضایت صاحب عکس جایز است؟

جواب: اگر موجب اذیّت صاحب عکس باشد، جایز نیست.

سؤال: عکس انداختن مرد نامحرم از زن نامحرم و بالعکس چه صورت دارد؟

جواب: اگر مقدار لازم را پوشانده باشد مانع ندارد. (4)

سؤال: عکس گرفتن دبیران مرد همراه دانش آموزان دختر یا ورزشکاران همراه تماشاگران دختر چه حکمی دارد؟

جواب: اگر مفسده ندارد و یا مستلزم فعل حرام نباشد اشکال ندارد. (5)

سؤال: نگه داشتن یا نصب عکس ورزشکاران مرد توسط دختران بر روی جلد دفتر و وسایل خود چه صورتی دارد؟

ص: 40

1- العروهالوثقی، امام رحمه الله، نکاح، ص803، م3.
2- همان.
3- استفتائات از محضر آیهاللّه خامنه ای (دامت برکاته).
4- استفتائات، امام خمینی رحمه الله، ج3، ص259، س5.

5- استفتاء از محضر آیهاللّه خامنه ای.

جواب: جایز نیست.(1)

سؤال: چاپ عکس و تصویر خانم های ورزشکار در روزنامه ها، مجلّات و جلد دفترچه و کتاب چه حکمی دارد؟

جواب: اگر مفسده داشته باشد جایز نیست و غالباً چنین امری موجب مفسده است.(2)

نگاه به عکس ورزشکاران

1. نگاه کردن به هر عکسی به قصد لذّت و ازروی شهوت حرام است؛ خواه عکس مرد باشد یا زن، محرم باشد یا نامحرم، عکس انسان باشد یا غیر آن.

2. در صورتی که کسی بترسد با نگاه به عکس دیگری به گناه بیفتد، نباید به آن عکس نگاه کند.

3. مرد می تواند به عکس نامحرمی که حجاب خود را کاملاً رعایت کرده است نگاه کند، به شرط آن که به قصد لذّت نباشد و ترس به حرام و گناه افتادن نیز نداشته باشد.

4. اگر از زن نامحرم که حجاب خود را به طور کامل رعایت نکرده عکسی گرفته شود، حکم نگاه مرد نامحرم به آن عکس بدین شرح است:

الف. اگر صاحب آن عکس را، یعنی آن زن را، می شناسد نباید به آن عکس نگاه کند.

ب. اگر صاحب آن را نمی شناسد:

بدون قصد لذّت می تواند نگاه کند.

1- استفتائات، آیهاللّه تبریزی، ص496، م2178.
2- آداب الشریعه، علامه فشارکی، ص132.

نگاه با قصد لذّت، حرام است.

سؤال: نظرکردن مرد به عکس زن اجنبیّه در صورتی که او را بشناسد جایز است یا نه؟ برفرض عدم جواز، مراد از شناختن چیست؟ همین که بداند صاحب عکس دختر یا عیال فلان شخص است کافی است یا چیز دیگری مراد است؟

جواب: نظر به عکس زن اجنبیّه ای که او را به عنوان زن فلان شخص یا خواهر فلانی قبلاً بشناسد، جایز نیست؛ علی الاحوط. (1)(به احتیاط نزدیکتر است)

سؤال: نگاه کردن به عکس زنان غیرمسلمان یا مسلمان که حجاب اسلامی را کاملاً رعایت نکرده اند چه حکمی دارد؟

جواب: در صورتی که مرد، زن ها را نشناسد و نترسد که به مفسده بیفتد، بدون قصد لذّت و ریبه، اشکال ندارد؛ اگرچه احتیاط مستحب در ترک است.

سؤال: اخیراً چاپ و توزیع عکس ورزشکاران زیبایی اندام رایج شده و در خیابان و مغازه ها اقدام به خرید و فروش آن می کنند، آیا خرید و فروش و توزیع این عکس ها جایز است؟

جواب: در فرض داشتن مفسده، حرام است و واجب است از هرگونه تبلیغ و ترویج و تکثیر آن اجتناب شود.

آیهاللّه تبریزی: خرید و فروش اشیایی که مبدأ نشر و ترویج فساد در جامعه می شود جایز نیست.(2)

ص: 42

1- استفتائات، امام خمینی رحمه الله، ج3، ص263، ص23.
2- استفتاء از محضر آیهاللّه خامنه ای و آیهاللّه تبریزی.

دیدن ورزش بانوان از تلوزیون

سؤال: ازنظر شرعی حکم ورزش های بانوان ازقبیل دوچرخه سواری، اسب سواری، قایقرانی و دومیدانی در اماکن و معابر عمومی را بیان فرمایید. در ضمن تماشای این گونه برنامه ها از تلوزیون و سینما چه حکمی دارد؟

جواب: ورزش برای بانوان در معابر عمومی جایز نیست و تماشای این گونه برنامه ها با قصد التذاذ جنسی حرام است. (1)

ص: 43

1- استفتائات، آیهاللّٰه تبریزی، ص496، م2178.

انگیزه ورزش کاران

پیشتر اشاره شد که ورزش، هدف نیست، بلکه وسیله ای است برای اهدافی بلند و خداپسندانه، لذا ورزش کاران باید با این نگرش سراغ مسابقه و ورزش بروند، نه با هدف فرار از کار و مسئولیت های اجتماعی و رسیدن به منافع اقتصادی و شهرت و خودنمایی، که اگر هدف و انگیزه ورزش کار چنین باشد، فعالیت های ورزشی او نیز پوسته بی مغزی است که خاصیت چندانی ندارد و از ارزش مطلوب برخوردار نیست، امّا اگر همّت بلند و نیّت مقدس ورزشکار با کار صحیح و استفاده صحیح از شیوه های ورزش همراه شد، نه تنها دنیای او تأمین خواهد شد بلکه از سعادت و اجر اخروی نیز برخوردار خواهد بود، لذا ورزش نیز می تواند به نوعی عبادت خداوند باشد، چون هر کار صحیحی اگر با انگیزه الهی همراه شد، عبادت خدا محسوب می شود.

نکات اخلاقی و انضباطی

ورزشکار علاوه بر برخورداری از اخلاق پسندیده و رفتار انسانی با همکاران و رقیبان و تماشاگران بلکه عموم مردم لازم است که به مقررات و تعهدنامه ورزشی و ورزشگاه عمل کند که گاهی تخلّف از آن گناه محسوب می شود.

در اینجا برخی از مواد تعهد و آیین نامه ورزشگاه را به طور مختصر می آوریم:

1. رعایت کامل اخلاق و شئون و فرهنگ اسلامی.

2. رعایت حجاب اسلامی.

3. استفاده از کفش و لباس ورزشی مناسب و پرداخت شهریه در اوّل هر ماه.

4. حفظ حرمت همدیگر و مسئولین ورزش.

ورزشکاران نباید کاری کنند که در مقابل کشورهای خارجی و مخصوصاً دشمنان ایران، عزّت اسلام و اقتدار ملّت غیور ایران مخدوش گردد.

حفظ حرمت دیگران

وظیفه اخلاقی ایجاب می کند که ورزشکار به مربّی بی احترامی نکند و حقوق دیگر ورزشکاران را رعایت کند. در رساله حقوق امام سجادعلیه السلام آمده است. «حقّ معاشر (دوست) تو این است که او را فریب نداده با او به دروغ و نیرنگ دوستی نکرده و در امر ارتباط با او از خدا بترسی.» (1)

مسلمان واقعی تجسّمی از صداقت و امانت، یکرنگی و پاکی است. لذا ورزشکار هم باید تجسّمی از یک مسلمان واقعی باشد.

1- رساله حقوق امام سجاد، ص167.

دوپینگ

دوپینگ یا داروی کمکی عبارت است از چیزی که قابلیت انجام کار بدنی را بهبود می بخشد.(1)

عوارض اجتماعی دوپینگ

ورزشکار برای رسیدن به شهرت ملّی و جهانی و یا برای حفظ دست آوردهای گذشته اش به هر دری می زند تا شاید چند صباحی دیگر بر سکوی قهرمانی خویش بماند؛ ورزشکاران باید متوجّه این حقیقت باشند که اوج هر قهرمانی در یک محدوده خاصّ زمانی است و اکنون دیگران مثل او شایستگی میدان داری را دارند.

استفاده از علم در جهت منفی، کاری ناپسند است، و نمونه واضح آن همین دوپینگ است که از علم پزشکی با همه فواید و خدمت آن به سلامت بشر به شکل نادرست و غیرمعقولی برای توسعه قابلیت های ورزشکاران استفاده می شود و تیم های مختلف با همراه داشتن پزشک های متخصص به راحتی و بدون دلهره و ترس به نحوی از آن بهره می گیرند و با رعایت دقیق آن تا حدود زیادی مانع از کشف حقایق و رسوایی خویش می شوند.

در مسابقه غیرارزشی، مسابقه معنای رقابتی سالم و دوستانه ندارد، مسابقه، بردن و شکست و تحقیر حریف است. دوپینگ از مشکلات جامعه ورزشی است.

باید به هوش بود و با تأمین متعادل زندگی ورزشکاران و قهرمانان و تشویق به داشتن زندگی سالم از هرگونه دوپینگ خونی، قرصی، کپسولی و شیرینی، آمپولی و... خودداری کرد و از این عارضه جهانی آن را نجات داد.

1- مبانی فیزیولوژی ورزش، لاری جی شیور، ترجمه و تنظیم: قوام الدنی جلیلی، عباسعلی گائینی، ص389.

چرا باید دوپینگ را ممنوع کرد

1. دلایل فیزیکی: دوپینگ یک عامل مخاطره آمیز حاد برای سلامت انسان است.

2. دلایل اخلاقی: استفاده از مواد ممنوع در ورزش طبق مفهوم واقعی ورزش، غیراخلاقی است و می تواند به اعتیاد منجر شود.

3. دلیل قانونی: دوپینگ برخلاف بیانیه های کنفدراسیون های ورزشی بین المللی است و در بسیاری از کشورهای جهان تعدادی از مواد ممنوع در ورزش، طبق قوانین و محدودیت های مواد مخدر، قانونی است. آینده دوپینگ در ورزش نامعلوم است. امّا ما باید در درجه اوّل سعی در ایجاد روحیه والای ورزشکارانه از طریق توسّل به معیارهای متعالی مذهبی و انسانی داشته باشیم. (1)

سؤال: اگر کسی برای افزایش نیرو از قرص و آمپول... استفاده کند، یعنی دوپینگ کند (که به تشخیص پزشکان مضر به حال او است) چه حکمی دارد؟

جواب: اگر مخالف مقررات حکومت اسلامی باشد یا ضرر مهمّی داشته باشد استفاده از آن جایز نیست. (2)

سؤال: شخصی در مسابقه ورزشی دوپینگ کرده و برنده شده است آیا تضییع حقوق دیگری محسوب می شود و به هرحال وظیفه دوپینگ کننده چیست؟

جواب: با توجّه به اینکه این کار منع قانونی دارد اشکال دارد. (3)

1- کاربرد غیرمجاز داروها، دکتر صادق جاویدان نژاد، دکتر مهرداد حمیدی و دکتر سعداللّه محمدی.
2- استفتاء از محضر آیهاللّه العظمی مکارم شیرازی.
3- همان.

ورزش و وقت نماز

ازجمله موضوعاتی که در احادیث اهل بیت عصمت علیهم السلام مورد تأکید قرار گرفته است، محافظت بر اوقات نمازها است.

امام صادق علیه السلام از حضرت رسول اکرم صلی الله وعلیه وآله نقل می کند که: «شیطان تا هنگامی که مسلمان به نمازهای پنجگانه خود اهمیّت می دهد و هریک از آنها را در وقت خود به جا می آورد، گریزان است، ولی همین که محافظت به نمازهای خود را از دست داد، شیطان بر او جرأت پیدا می کند و او را به گناهان بزرگ می کشاند.»(1)

در میادین ورزشی بهتر است مسابقات ورزش را براساس وقت نمازها تنظیم کنند که ورزش با نماز اوّل وقت تلاقی نکند و اگر شرایط را طوری فراهم کنند که نماز به جماعت خوانده شود بهتر است.

1- توضیح المسائل، آیهاللّه نوری همدانی، ص150.

باید توجّه داشت که برای ورزش حتی، مسابقات بین المللی نمی توان نماز واجب را ترک کرد.

ورزش و روزه

یکی از عبادات مهم اسلامی، بلکه کلیّه ادیان الهی روزه است.

1. در حال روزه، ورزشی که سبب ضعف بدنی شود مکروه است.

2. به جهت تمرین با مسابقه ورزشی نمی توان روزه خواری کرد، بلکه می توان به مسافرت رفت و برگشت.

آهنگ های ورزشی

از آنجا که در برخی از ورزش ها از آهنگ ها و ابزار موسیقی استفاده می شود، لازم است به طور اجمال به برخی از مسائل موسیقی اشاره ای داشته باشیم. موسیقی، عبارت است از اصوات و آهنگ هایی که در روان آدمی تحریکاتی ایجاد کرده که گاهی شخص از آن لذّت می برد و زمانی با آهنگی به غم و افسردگی دچار می شود. به عبارت دیگر، موسیقی فنّ ایجاد آهنگ هایی است که تولید شادی یا اندوه مصنوعی و موقّت در آدمی می نماید.(1)

استفتاء

سؤال: برخی می گویند غنا حرام است، ولی موسیقی اشکال ندارد. لطفاً فرق بین غنا و موسیقی و موسیقی اصیل و سنّتی را بیان فرمایید.

جواب: غنا، خوانندگی و مطرب و ملهی (لهوی) متناسب با مجالس

1- تأثیر موسیقی بر اعصاب و روان، حسین عبداللهی خوروش، ص25و26. در رابطه موسیقی مراجععه شود به کتاب موسیقی ازنظر دین و دانش، نویسنده، محمدرضا جوهری زاده، و مبانی فقهی، روانی موسیقی، نویسنده، حسین میرزاخانی.

عیش ونوش است و موسیقی، نوازندگی با همان اوصاف است و در حکم باهم فرقی ندارد و هر دو حرام است.(1)

سؤال: استفاده از نحوه آوازخوانی و موسیقی به شکلی که در زمان طاغوت کم وبیش متداول بود، در رادیو و تلویزیون چه حکمی دارد؟

جواب: غنا و موسیقی مطرب حرام است و صداهایِ مشکوک مانع ندارد.(2)

سؤال: استفاده از وسایلی مثل (تنبک، ساز، دف...) برای تشویق ورزشکاران چه صورت دارد؟

جواب: جایز نیست. (3)

سؤال: کف زدن و سوت کشیدن و خواندن ترانه برای تشویق ورزشکاران چه حکمی دارد؟

جواب: دو مورد اوّل اگر به حدّ لهو محرم نرسد جایز است و مورد سوّم اشکال دارد.(4)

عاریه کردن وسائل ورزشی

عاریه آن است که انسان چیزی از کسی قرض بگیرد. مورد عاریه می تواند لباس و وسایل ورزشی باشد. عاریه کننده باید در حفظ وسیله عاریه شده کوشش نماید.

1- استفتائات، آیهاللَّه خامنه ای. استفتائات، آیهاللَّه مکارم (کلیه صداها و آهنگ هایی که مناسب مجالس لهو و فساد است، حرام است.) جامع المسائل، آیهاللَّه فاضل، غنا آوازی است که در آن صدا را در گلو می گردانند؛ به زبان عرف چهچهه می گویند و طرب انگیز است و مناسب مجالس لهو و لعب هم می باشد؛ این حرام است. موسیقی به تعریف دیگر، ترکیب اصوات است به نحوی که خوش آیند باشد، لذا اگر مناسب مجالس لهو و لعب باشد حرام است.
2- استفتائات، حضرت امام، ج3.

3- استفتاء از محضر آیهاللّه بهجت.
4- همان.

مسئله: اگر در نگهداری چیزی که عاریه کرده کوتاهی نکند و در استفاده از آن هم زیاده روی نکند و اتفاقاً آن چیز تلف شود ضامن نیست، ولی اگر شرط کنند که اگر تلف شود عاریه کننده ضامن باشد، باید عوض آن را بدهد. (1)

اشیاء پیدا شده در ورزشگاه

اگر انسان چیزی را پیدا کند هرچند برداشتن آن مکروه است ولی اگر بردارد ملزم است که به حکم مربوط به اشیاء پیدا شده عمل کند:

مسئله: مالی که انسان پیدا می کند اگر نشانه ای نداشته باشد که به واسطه آن، صاحبش معلوم شو، احتیاط واجب آن است که از طرف صاحبش صدقه بدهد.(2)

مسئله: اگر آنچه پیدا شده، کمتر از یک درهم(3) ارزش دارد، می تواند

برای خودش بردارد.

مسئله: اگر قیمتش یک درهم یا بیشتر باشد، باید اعلام کند و پی صاحبش بگردد، و اگر صاحبش پیدا نشد بین این سه کار مخیّر است. به هرکدام بخواهد می تواند عمل کند:

1. برای خودش بردارد، ولی اگر صاحبش پیدا شد، باید به او برگرداند.

2. به فقیری صدقه بدهد، ولی اگر صاحبش پیدا شد باید آن را و یا مانند آن، قیمتش را به او بدهد.

3. به طور امانت برای صاحبش نگهداری کند. (4)

1- توضیح المسائل، حضرت امام، ص282، م2356.
2- توضیح المسائل، حضرت امام، م2570.
3- یک درهم در سال 92 حدود 1000تومان است.
4- تحریرالوسیله، حضرت امام، ج2، ص225، م6.

اشیاء جا مانده در ورزشگاه

سؤال: حکم وسایل جامانده در ورزشگاه چیست؟

جواب: وسایلی که جامانده اگر صاحب آنها مجهول باشد و سراغ آنها نیاید بعد از اعلام کردن و مأیوس شدن، بنابر احتیاط واجب باید از طرف صاحبش آنها را صدقه بدهند.(1)

سؤال: برای ثبت نام برنامه ورزشی پولی گرفته شده، ولی صاحب پول یا اصلاً نیامده یا یکی دوروز آمده، تکلیف این پول گرفته شده چیست؟

جواب: حکم مجهول المالک را دارد. مگر این که هنگام دریافت پول نسبت به مصرف آن کسب رضایت کنند. (2)

سؤال: اشیاء و لوازمی که در ورزشگاه ها جامی ماند گاهی کم ارزش و گاهی ارزشمند است از نظر شرعی آن اشیاء را چه باید کرد؟

جواب: حکم مجهول المالک را دارد. (3)

شرط بندی در ورزش

در اسلام به یک سری از ورزش ها اهمیّت زیادی داده شده، حتّی شرطبندی در این روزش ها را هم جایز می داند. این ورزش ها عبارتست از اسب سواری، تیراندازی، شنا و یک سری از ورزش های دیگر را جایز می داند امّا شرطبندی در آن را حرام می داند. مثل: وزنه برداری، کشتی، و... در بعضی از ورزش ها (بازی ها) نه تنها برد و باخت در آنها جایز نیست، بلکه خود بازی هم حرام است، که موارد آن در ذیل آورده می شود.

1- توضیح المسائل، آیهاللّه فاضل، م2726.
2- استفتاء، آیهاللّه فاضل.
3- همان.

مسئله: خرید و فروش ابزاری که منافع مقصود از آنها منحصر در حرام باشد، مانند ابزار قمار، حرام است ولی خرید و فروش ابزار مشترک که هم منفعت حلال دارد و هم حرام، برای منفعت حلال آن اشکال ندارد.(1)

سؤال: اگر شطرنج بدون پول باشد آیا بازهم حرام است؟

جواب: حرام است. (2)

سؤال: اگر شطرنج آلت قمار بودن خود را به کلی ازدست داده باشد و چون امروزه تنها به عنوان یک ورزش فکری از آن استفاده می شود، بازی با آن چه صورت دارد؟

جواب: برفرض مذکور اگر برد و باختی دربین نباشد اشکال ندارد.(3)

سؤال: بازی های سرگرم کننده ولی بدون شرطبندی، مانند شطرنج و تخته نرد، پاسور و غیره... چگونه است؟

جواب: بازی با آلات قمار مطلقاً حرام است. (4)

سؤال: بازی با آلات قمار، مانند پاسور و غیر آن از طریق کامپیوتر چه حکمی دارد؟

جواب: حکم بازی با آلات قمار را دارد. (5)

ص: 54

1- تحریرالوسیله، حضرت امام، ج1، ص495، م8؛ احکام فقهی در سفرهای خارجی، محمد حسین فلاح زاده، ص81.
2- همان.
3- همان، استفتائات، آیهاللّه مکارم، م542؛ اگر شطرنج از آلات قمار در عرف عام مسحوب شود، بازی با آن حرام است و اگر از حالت قمار خارج شود و جزء ورزش فکری درآمده باشد اشکال ندارد.
4- استفتائات، حضرت امام، ج3، ص10؛ مجمع المسائل، آیهاللّه گلپایگانی، ص11، س2 (بازی کردن با آلات قمار مثل نرد، شطرنج، و پاستور حرام است، اگرچه قصد برد و باخت در کار نباشد.)
5- استفتائات، آیهاللّه خامنه ای، ص247، س1124.

به نظر مکلّف، شطرنج اگر در حال حاضر از آلات قمار محسوب نشود در این صورت بازی با آن بدون شرطبندی اشکال ندارد. (1)

سؤال: حکم بازی بیلیارد چیست؟

جواب: هرگاه از آلت قمار خارج شده باشد و در نزد عرف یک وسیله سرگرمی مسحوب شود، بازی با آن بدون بردوباخت اشکال ندارد. (2)

سؤال: بازی با آلاتی مثل شطرنج و بیلیارد در کشورهای خارجی چه حکمی دارد؟ مصرف مال برای استفاده از این آلات بدون شرطبندی چه حکمی دارد؟

جواب: حکم بازی با شطرنج و آلات قمار در مسائل قبل بیان شد و در حکم مذکور فرقی بین بازی با آنها در کشورهای اسلامی یا غیر اسلامی و بین بازی با مسلمان یا کافر وجود ندارد و خرید و فروش آلات قمار و مصرف مال در آن موارد جایز نیست. (3)

احکام شرط بندی

سؤال: آیا شرط بندی با پول یا غیر آن در بازی با غیرآلات قمار جایز است؟

جواب: شرط بندی جایز نیست هرچند بازی با غیر آلات قمار باشد. (4)

سؤال: شرط بندی بینندگان به روی بازی بازیکنان، چه حکمی دارد؟

جواب: صحیح نیست. (5)

1- همان، س1115.
2- استفتاء از حضرت آیهاللّه مکارم شیرازی.
3- همان، ص1119.
4- استفتائات، آیهاللّه خامنه ای، ص247.
5- همان، ص990. آیهاللّه تبریزی، شرطبندی جایز نیست ولی جایزه دادن به برندگان مسابقه مانعی ندارد.

سؤال: اگر بازیکنان بدانند، تماشاگران بر روی آنان شرط می بندند، آیا باید بازی را ترک گویند؟

جواب: لزومی ندارد. (1)

سؤال: معمولاً در برخی از مسابقات ورزشی مردم باهم شرط می بندند مثلاً: اگر شما برنده شدید یک وعده غذا می دهم، نوشابه می خرم، آیا جایز است این گونه شرط بندی؟

جواب: شرط بندی در موارد مذکور الزام آور و واجب الوفاء نیست و اجبار بر عمل به شرط حرام است. (2)

سؤال: برای تهیه لوازم مسابقه مثل توپ و جایزه آیا جایز است برگزارکنندگان از بازیکنان پول دریافت کنند؟

جواب: برای جایزه، جایز نیست، ولی تهیه مخارج وسایل بازی عیبی ندارد.

سؤال: شرط بندی کردن و شکستن جناغ سینه مرغ آیا جایز است و این کار بین زن و شوهر یا والدین یا فرزند خود چه حکمی دارد؟

جواب: اگر بردوباخت باشد حرام است. (3)

سؤال: بیشتر اوقات مشاهده می شود که بعضی در مسابقات فوتبال، والیبال، به خصوص پینگ پنگ مبلغ 40 یا 50تومان پول می سپارند و روی آن شرطبندی می کنند که هر گروه یا تیمی که برنده شود با آن پول میوه یا شیرینی خریداری کرده و بخورند. آیا این بازی حکم قمار دارد یا خیر؟

جواب: اگر پولی برد و باخت می شود حکم قمار را دارد و حرام است. (4)

ص: 56

1- استفتائات، آیهاللّه تبریزی، س986.
2- استفتائات، آیهاللّه خامنه ای.
3- استفتائات، آیهاللّه بهجت.
4- استفتائات، حضرت امام، ج2، ص9.

سؤال: آیا در خیابان و جلو مغازه ها که جوان ها یا بچّه ها فوتبال دستی بازی می کنند و یک نوشابه، بستنی می برند چه حکمی دارد؟ آیا قمار محسوب می شود؟

جواب: در فرض مسأله جایز نیست و قمار محسوب می شود. (1)

سؤال: بچّه ها کارت بازی می کنند و کارت طرف مقابل را می برند، آیا حکم قمار را دارد و لازم است مانع آنها شد؟

جواب: بر ولیّ است که مراقبت کند. (2)

سؤال: وقتی مسابقه تمام می شود مربّی از بچه های تیمی که باخته اند مقداری پول می گیرد و برای همه (برندگان و بازندگان) بستنی یا شیرینی می خرد و اسم این عمل را هم تنبیه و جریمه می گذارد، آیا گرفتن این پول و یا خوردن بستنی... جایز است یا نه؟

جواب: اگر بدون رضایت باشد و الزامی در کار باشد جایز نیست. (3)

سؤال: اگر در شرط بندی، دوطرفی که شرط بسته اند راضی باشند وجهی را بدهند یا چیزی بخرند، آیا این شرط بندی هم حرام است؟

جواب: بله اشکال دارد. (4)

1- همان.
2- استفتائات، آیت اللّه بهجت.
3- همان.
4- استفتاء، آیهاللّه بهجت.

آداب سفر

اسلام برای سفر آداب ویژه ای قائل است که برخی از آنها را به طور مختصر در اینجا می آوریم:

1. بستگان و دوستان خود را از سفر باخبر کند و با آنان خداحافظی کنند.

2. هنگام سفر صدقه بدهد و دعاهایی که وارد شده بخواند.

3. آنچه در سفر نیاز دارد همراه بردارد.

4. با یاد خدا و توکّل بر او و با حمد و شکر الهی سفر را آغاز کند.

5. سوره های حمد، توحید، قدر و آیهالکرسی را بخواند.

نماز و روزه در سفرهای ورزشی

مسئله: انسان باید در سفر، نمازهای چهاررکعتی را دورکعت (یعنی شکسته) به جا آورد، به شرط آن که مسافرتش از هشت فرسخ که حدود 45کیلومتر است، کمتر نباشد.(1)

1- توضیح المسائل امام، ص173، نماز مسافر؛ توضیح المسائل، آیهاللّٰه مکارم، ص226، م1120.

مسئله: مسافری که قصد دارد یا می داند در جایی حداقل ده روز می ماند، باید در آنجا نماز را تمام بخواند. (1)

مسئله: مسافری قصد کرده، ده روز را در محلی بماند اگر بیشتر از ده روز در آنجا بماند، تا وقتی که مسافرت نکرده است باید نمازش را تمام بخواند و لازم نیست دوباره قصد کند.(2)

مسئله: مسافری که باید نمازهای چهاررکعتی را در سفر، دو رکعت بخواند نباید در آن سفر روزه بگیرد ولی باید قضای آن را به جا آورد، و مسافری که نمازش را تمام می خواند، مثل کسی که ده روز را در ماه رمضان در جایی می ماند، باید در سفر روزه بگیرد.(3)

مسئله: کسی که در ماه رمضان بعد از ظهر به مسافرت می رود روزه اش صحیح است و باید آن را تمام کند. (4)

مسئله: کسی که قبل از ظهر به وطن یا جایی که ده روز می ماند برسد و کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد، باید نیت روزه کند و صحیح است. (5)

مسئله: مسافرت در ماه رمضان اشکال ندارد ولی اگر برای فرار از روزه باشد مکروه است.(6)

سفرهای خارجی و ورزش

امروزه در سراسر دنیا در کشورهای مختلف مسابقات ورزشی انجام می گیرد و ورزشکاران به کشورهای مختلف برای انجام مسابقات سفر

1- همان؛ توضیح المسائل، آیهاللّه فاضل، ص266، م1314.
2- توضیح المسائل امام، م1347.
3- همان.
4- همان، م1721.
5- همان.
6- همان، م1715.

می کنند. از آنجا که خواهران ورزشکار هم گاهی به کشورهای دیگر می روند بعضی از وظایف شرعی در مسافرت اشاره می شود.

مسافرت به کشورهای غیراسلامی دارای مسائلی است. ابتدا لازم است بدانیم کشور اسلامی کجاست و کشور کفر چه خصوصیتی دارد. تفصیل این مطلب در کتب فقهی ذکر شده است.(1)

سؤال: غذاهایی که از دست کفّار گرفته می شود چه حکمی دارد؟

جواب: در صورتی که احتمال بدهیم این غذاها به وسیله کارخانه ها یا ابزارآلات یا دستکش تهیه شده هیچ اشکالی ندارد، ولی هرگاه یقین داشته باشید با دست یا بدن آنها با رطوبت تماس پیدا کرده احتیاط آن است که در غیر موارد ضرورت اجتناب شود، اما در موارد ضرورت، مثل مسافرت هایی که به کشورهای غیراسلامی می شود و پرهیز از این امور مشکل است، می توانید پرهیز نکنید. (2)

مسئله: فرآورده های لبنی که از حیوان حلال گوشت زنده گرفته می شود، مثل شیر، ماست، پنیر، کشک، کره، خامه که از گاو و گوسفند باشد همگی پاک و خوردن آن حلال است، هرچند شخص کافر آن را تهیّه کرده باشد و یا در بازار غیرمسلمان به فروش برسد، و یا از کشورهای غیراسلامی وارد کرده باشند، مگر آن که انسان یقین کند با بدن کافر تماس پیدا کرده و نجس شده است.(3)

مسئله: چیز پاک را اگر انسان شک کند نجس شده یا نه، پاک است و جستجو و وارسی هم لازم نیست، هرچند بتواند نجس یا پاک بودن آن را

1- احکام فقهی در سفرهای خارجی، تدوین محمد حسین فلاح زاده.
2- استفتائات، آیهاللّٰه مکارم، ص283، م992.
3- استفتائات، حضرت امام، ج2، ص508.

بفهمد. بنابراین، در مثال هایی که آورده می شود، حکم به طهارت می شود و نیاز به پرسش و تحقیق و پرهیز نیست:

وسائل و لوازمی که در هتل ها وجود دارد، ازجمله ظروف غذا، حوله حمام و دستشویی، صابون و رختخواب... که یقین به تماس با بدن کافر آن هم به گونه ای که رطوبت سرایت کرده باشد.

نوشابه ها و سایر نوشیدنی هایی که اصل آنها پاک و حلال است و معلوم نیست که با بدن کافر تماس داشته باشد یا نه.

نان و سایر پختنی ها که غیرمسلمان طبخ آن را انجام داده و ماده اولیه آن پاک بوده ولی یقین به نجس شدن آن نیست، پاک می باشد. (1)

سؤال: آیا می توانیم در کشورهای خارجی در رستوران هایی که آشپز و پیشخدمت ها مسیحی هستند، غذاهای غیرگوشتی مثل سبزیجات و ماهی و تخم مرغ بخوریم یا نه؟

جواب: اگر یقین به ملاقات آنها با رطوبت به بدن کافر باشد نجس است و نباید بخورید.(2)

سؤال: آیا اهل کتاب نجس هستند؟

جواب: احتیاط اجتناب (دوری کردن) است مگر برای کسانی که در سفرهای خارجی یا در محیط خود به آن نیاز پیدا می کنند.(3)

مسئله: چیزی که از چرم حیوان خون جهنده دار تهیه شده، مانند کیف و کفشی که معلوم است از چرم گاو تهیه شده، اگر ذبح شرعی آن

1- توضیح المسائل، حضرت امام؛ احکام فقهی در سفرهای خارجی، محمد حسین فلاح زاده، ص29-28.
2- استفتائات، حضرت امام، ج2، ص509.
3- استفتائات، آیهاللَّه مکارم، م42-41؛ رساله آیهاللَّه فاضل لنکرانی، م109-14؛ رساله آیهاللَّه تبریزی، م107 (کافر نجس است اما اهل کتاب

مانند یهود و مسیحی پاک می باشند)؛ استفتائات، عربی، آیهاللّه خامنه ای، م325 (اهل کتاب ذاتاً محکوم به طهارت هستند)

معلوم نیست، یعنی نمی دانیم به طریق شرعی ذبح شده یا نه، اقسام مختلفی دارد بدین شرح:

* اگر از مسلمان خریداری می شود و ساخت کشور اسلامی است، پاک است.

* اگر از مسلمان خریداری می شود ولی ساخت کشور غیراسلامی است، مثلاً در بازار کویت کیف و کفشی می خرد که ساخت ایتالیا است؛ نجس است، مگر این که معلوم شود که ذبح شرعی شده.

* اگر از غیرمسلمان خریداری می شود ولی ساخت کشورهای اسلامی است، مثلاً در لندن کفشی و کیفی می خرد که ساخت سوریه است؛ پاک می باشد.

* اگر از غیرمسلمان خریداری می شود و ساخت کشور غیراسلامی است؛ نجس است.

* اگر از مسلمان می خرد و معلوم نیست از چه کشوری است؛ پاک است.

* اگر از غیر مسلمان می خرد و معلوم نیست از چه کشوری است؛ نجس است. (1)

1- العروهالوثقی، ج1، ص558، م9؛ ص559، م10؛ ص60، م7-6؛ احکام فقهی در سفرهای خارجی، محمد حسین فلاح زاده، ص23-22.

وظایف داوران

داوری کردن خود یک قضاوت است، قضاوت بین دو گروه که اگر به حقّ داروی نشود مسئولیّت سنگین دارد. خداوند (جل جلاله) در قرآن به افرادی که کارشان قضاوت (داوری) است هشدار می دهد: «ای کسانی که ایمان آورده اید، کاملاً قیام به عدالت کنید. برای خدا گواهی دهید، اگرچه [این گواهی] به زیان خود شما یا پدر و مادر یا نزدیکان شما باشد، چه این که غنی یا فقیر باشند، خداوند سزاوارتر است که از آنها حمایت کند. بنابراین از هوا و هوس پیروی نکنید که از حق منحرف خواهید شد اگر حق را تحریف کنید خدا به آنچه انجام می دهید آگاه است.» (1)

حرفت را برای خدا بزن اگرچه این که نفست نپسندد، دوستت خوشش نیاید و متّهم به بی عاطفگی شوی. چقدر انسان بعد از این که

1- سوره نساء، آیه135: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلّهِ وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ... فَإِنَّ اللّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيراً».

قضاوتی موردپسند خدا و وجدان انجام داد آسوده خاطر است و به خود می بالد، اما اگر خدای ناکرده خلاف وجدان خود کاری کند چقدر ناراحتی و فشار وجدان برای او هست. البته این عمل خلاف باراوّل و دوّم، او را ناراحت می کند، امّا اگر خدای ناکرده عادت کرد، دیگر نه تنها ناراحت نمی شود بلکه تضییع حقوق دیگران را حق خود و دوستانش می داند.

سؤال: پرداخت مبلغی به داور تیم های ورزشی برای آن که اشتباه یکی از تیم ها را نادیده بگیرد چه حکمی دارد؟

جواب: اگر سبب ظلم و تضییع حقوق آنها شود جایز نیست. (1)

سؤال: آیا جایز است از داروان کشورهای غیراسلامی برای داوری دعوت به عمل آید؟

جواب: در ورزش های مشروع و جایز، که سبب تقویت در کفر آنها نشود جایز است.(2)

سؤال: جوانی به عنوان مربّی و داور بین المللی بعضی از ورزش ها به کار مشغول است. شغل او اقتضا می کند که به باشگاه هایی وارد شود که غنا و موسیقی حرام در آنها پخش می شود، با توجّه به این که این کار مقداری از هزینه های زندگی او را تأمین می کند چه صورت دارد؟

جواب: این شغل برای او اشکال ندارد هرچند گوش دادن به غنا و موسیقی لهوی برای او حرام است. امّا در موارد اضطراری جایز است داخل مجلس غنا و موسیقی حرام شود ولی باید از گوش دادن به آن اجتناب کند و آن چه که بدون اختیار به گوش او می خورد اشکال ندارد.(3)

1- استفتاء از محضر آیهاللَّه بهجت.
2- استفتاء، آیهاللَّه بهجت.
3- استفتائات، آیهاللَّه خامنه ای، ص254، س1158.

صحبتی با مربّیان

مربّیان و سرپرستان تیم ها ازجمله افرادی هستند که نقش تعیین کننده ای در تصمیم گیری های ورزش دارند و به علّت ارتباط تنگاتنگشان با ورزشکاران می توانند فرهنگ و اخلاق صحیح ورزشی را به نحو احسن به آنان انتقال دهند.

وظایف ورزشکاران

ورزشکاران به نوبه خود دارای وظایفی هستند، همان طور که داور، مربّی و تماشاچی وظیفه دارد که یک سری امور اخلاقی و انضباطی را رعایت کند.

وظایف تماشاچیان

تماشاچیان تیم های ورزشی معمولاً طرفدار یک تیم و علاقه مند به آن می باشند و گاهی مخالف تیم دیگرند، علاقه به یک تیم و طرفداری از افراد تیم در هنگام ورزش ازنظر احکام دین اشکال ندارد، امّا توهین و بی احترامی به دیگران و آزاررساندن به افراد تیم مقابل یا طرفداران آنان و ضرررساندن به آنان یا اموال عمومی ازنظر اسلام محکوم و ممنوع و عملی غیرمشروع است که در این بخش به بعضی از آنها به طور اجمال اشاره می شود.

تماشاچیان در موقع تماشا، شئون اسلامی-انسانی را رعایت کنند و کاری نکنند که درخور یک فرد مسلمان نباشد.

قرآن انسان ها را از لقب زشت دادن به دیگران و مسخره کردن آنان منع کرده است و این عمل را جزو گناهان محسوب داشته است. (1)

1- سوره حجرات، آیه11. «لَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ».

حال فرق نمی کند این القاب ازروی شوخی یا توهین یا دشمنی باشد.

سؤال: شرکت در مجالس و محافلی که انسان در آنها گاهی مبتلا به شنیدن کلام غیرمناسبی ازقبیل فحش و افترا بر مقامات دینی یا مسئولین جمهوری اسلامی یا مؤمنین می شوند، چه حکمی دارد؟

جواب: مجرد حضور در آن مجالس تا زمانی که مستلزم ابتلاء به عمل حرام مانند گوش دادن به غیبت و همچنین موجب تأیید و ترویج منکر نباشد فی نفسه اشکال ندارد ولی نهی از منکر با وجود شرایط آن واجب است. در مسئله ذکر شده فرق نمی کند که افتراء به یک وزیر باشد، یک نماینده باشد، یک ورزشکار و یا هر مسلمان دیگری که باشد در هر حال زشت و گناه است. (1)

در بسیاری از مسابقات دیده می شود تماشاچیان در موقع تماشای مسابقات، فحش و افتراء و کلمات زشت در مورد تیم مقابل یا تماشاچیان تیم مقابل به زبان می آورند که حرام است و همچنین است نام گذاری برای افراد یا تیم های مقابل، این کار درستی نیست و در شأن جوان و زن مسلمان و انقلابی نیست.

همچنین ایجاد تشنّج در اجتماع که باعث نگرانی و هرج ومرج در جامعه و ضررزدن به مال مردم و بیت المال (شکستن شیشه، آتش زدن ماشین، خراب کردن باجه تلفن...) خراب کردن وسائل ورزشگاه ازقبیل (شیر آب، پاره کردن شلنگ دستشویی، کمد...)، کثیف و آلوده کردن مکان ورزشی که یک مکان عمومی است، کار درستی نیست.

1- استفتاء آیهاللّه خامنه ای، ص319، (حضور در مجلس معصیت، س1429).

مسائل انضباطی

1. در هر مسابقه باید با نظم و انضباط وارد شد.

2. وقتی شماره های لباس داده شد وظیفه ورزشکار است که آنها را روی لباس خود نصب کند.

3. نیم ساعت قبل از شروع مسباقه آماده باشد (وقت شناس باشد).

4. در هر ورزش، برای مسابقه، لباس مخصوص آن ورزش را بپوشد.

5. پس از اعلام سرداور، ورزشکار باید خودش را به داور معرفی کند.

6. هرگونه جراحت یا کسالت در حین مسابقه باید به اطلاع پزشک تیم برسد.

ورزش و ایمنی

انسان در هر زمانی باید سلامت خود را حفظ کند حتی در ورزش، اگر در ورزش هایی امکان ضرررسیدن به انسان هست باید پیشگیری کند، چون اگر کوتاهی کند و آسیبی ببیند مسئول است. باید از لوازم ایمنی استفاده کند. مثلاً: در بعضی ورزش ها (بسکتبال، والیبال و...) امکان دارد توب به دهان فرد بخورد و باعث شکستگی فک و دندان شود، باید از محافظ دهان استفاده کند. در ورزش های دیگر هم این کار را به تناسب آن ورزش باید انجام دهد.

ص: 69

فصل نهم: مسایل سیاسی، اجتماعی ورزش

استفاده سیاسی

امروزه، گونه هایی از ورزش یا بهتر بگوییم ورزش نماها در جهان وجود دارند که با اهداف استعماری و ضدانسانی اجرا می شوند. طوری ورزش را برنامه ریزی می کنند که این ورزش ها سبب دشمنی ورزشکاران یا تماشاچیان شده و روحیه انسانی آنها را به روحیه درنده خویی تبدیل می کنند و سبب آسیب رساندن به دیگران می شوند. هدف برگزارکنندگان این قسم ورزش ها به چنگ آوردن پول بی حساب و بادآورده و دورکردن مردم از مسائل اصلی زندگی و سرگرم کردن آنها به مسائل ورزشی است. لذا در ورزش باید موارد ذیل رعایت شود.

1. ورزش نباید روحیّه انسانی را به روحیّه حیوانی تبدیل کند.

2. ورزش نباید سبب دشمنی شود.

3. ورزش کار نباید به خود یا دیگران آسیب برساند.

ص: 71

4. ورزشکار و یا تماشاچی نباید مورد استعمار و استثمار قرار گیرد.

5. ورزش نباید سلطه کفّار را درپی داشته باشد.

6. ورزش نباید با بودجه حرام باشد.

7. ورزش نباید تبلیغ کالاهای حرام باشد.

8. ورزش نباید مشمول لهو باشد.

9. ورزش نباید مزاحم کارهای واجب باشد.

10. ورزش نباید تبلیغ کفّار و کالاهای آنان باشد.

مسئله: هر عملی که خارج از حدود الهی، موجب کینه و دشمنی و گسستن پیوندهای عاطفی، ایمانی گردد حرام است.

سؤال: شرکت در مسابقاتی که حریف در آن از کشور دشمن مسلمین می باشد، و انجام مسابقه به منزله رسمیت دادن به آن کشور است، چه حکمی دارد؟

جواب: در فرض مزبور جایز نیست. (1)

سؤال: شرکت در مسابقات بین المللی در کشوری که دشمن مسلمین محسوب می شود چه حکمی دارد؟

جواب: اگر تقویت دشمن مسلمین نباشد و اظهار قوّت مسلمین باشد، مانعی ندارد.(2)

سؤال: شرکت در مسابقاتی که باخت در آن، سرشکستگی کشور اسلامی را درپی خواهد داشت، چه حکمی دارد؟

جواب: مجرد باختن، هتک حرمت حساب نمی شود؛ و اگر به

1- استفتائات، آیهاللَّه تبریزی، ص495، س2168.

2- همان، س2166.

مسابقه دهندگان یا به مملکت اسلامی توهین کنند، هتک حساب می شود. (1)

ورزش استعماری

استعمار امروز از تربیت بدنی برای رسیدن به قهرمانی بهره می گیرد، که خود آفتی بزرگ است. پرورش روحیه قهرمانی که مترادف حرفه ای شدن ورزش و حرفه ای گری است، که مخالف و ضدانسان و هویت انسانی است یادآور دوران »گلادیاتور« و توسعه آن در قرون قبل از میلاد می باشد؛ که بردگان با آموزش لازم در اختیار برگزارکنندگان ضیافت های آن چنانی قرار می گرفتند و به جای رزم، بزم را به خاک و خون می کشیدند....

امروزه در غرب جز اسمی از تربیت بدنی باقی نمانده است. ورزش فقط برای ورزش، ورزش برای رسیدن به قهرمانی، ورزش برای کسب شهرت و ورزش برای تحقّق مقاصد استعماری است، نه برای سلامت و نه برای بهسازیِ نسل، و نه برای رسیدن انسان به مقام واقعی اش و رساندن انسان به مرحله ای که قرب الهی است. (2) بلکه فقط وسیله ای است برای پرشدن جیب یک عدّه استعمارگر.

ورزش وسیله ای برای کسب درآمد

برخی افراد، ورزش را وسیله کسب درآمد می دانند و برای همین به ورزش حرفه ای رومی آورند. اگر هدف از ورزش کسب درآمد باشد مشکل آفرین و خطرساز خواهد بود.

1- همان، ص2176.
2- تربیت بدنی از دیدگاه اندیشمندان غرب، ص284.

خریدوفروش ورزشکاران، تبلیغات بیش از اندازه، جوایز کلان و شرطبندی نیز ازجلمه عوراض منفی ورزش امروز جهان است که سلامتی فکر و جسم ورزشکاران را تهدید می کند، و آنان را چون کالایی بی جان بازیچه دست دیگران می سازد.

متأسفانه بعد از بررسی های کارشناسی مشاهده شد که هیچ گونه معیار و مبنایی جهت تعیین مبلغ برای ورزشکاران در تنظیم قراردادها وجود ندارد و اگر مقرراتی هم وجود داشته باشد خیلی کمرنگ است. آنچه مبالغ را معین می کند بازار است و رقابت و مسائل پشت پرده... در بررسی میانگین قرار داد بازیکنان در سال79و77 در رشته هایی که به طور نمونه عنوان شده ،به ارقام ذیل رسیده ایم، البته در مقایسه با درآمدهای نجومی بازیکنان حرفه ای با میانگین حدوداً دومیلیون دلار در سال، چشمگیر نیست.

فوتبال با میانگین ده میلیون تومان، والیبال با میانگین شش میلیون تومان، بسکتبال با میانگین سه میلیون تومان... رشته های رزمی با میانگین یک میلیون تومان که بازی کنان تیم های ملی به غیر از قرارداد با باشگاه های خود چهل هزار تومان از کمیته ملی المپیک دریافت می کنند، درخصوص بانوان مبالغ قرارداد باشگاه ها بسیار پایین است.(1) باز جای خوشبختی است که در ایران و بسیاری از کشورها اینگونه مسائل مالی و اهداف اقتصادی و درآمدهای نجومی در ورزش بانوان کم رنگ تر است.

استفتاء: آیا خرید ورزشکار از کشورهای خارجی اهل کتاب یا کافر برای ترقّی در آن رشته جایز است؟

1- فصلنامه ورزش، علمی، فرهنگی-آموزشی، شماره27، ص29.

جواب: اجازه آنها جایز است با مراعات احکام شرعی مربوط به کفّار.

استفتاء: آیا با این بودجه سنگین که از بیت المال خرج این گونه ورزشکاران می شود، می توانند خود را به تیم های خارجی بفروشند؟

جواب: این کار در محدوده و چهارچوب ضوابط و مقررات حکومت اسلامی جایز است.(1)

استفتاء: آیا ورزشکاری که با بودجه شخصی خود به شهرت رسیده می تواند خود را به تیم های خارجی بفروشد؟

جواب: هرگاه ضرری برای اسلام و مسملین نداشته باشد مانعی ندارد.(2)

استفتاء: آیا جایز است ورزشکاران خود را به تیم های دیگر بفروشند برای ورزش؟

جواب: باید خصوص قرارداد ملاحظه شود. (3)

استفتاء: پذیرش کمک های مالی کفّار و منافقان و تبلیغ ظالمان و استثمارگران از طریق میادین ورزشی و لباس های ورزشکاران و اقدامات آنان چه حکمی دارد؟

جواب: جایز نیست. (4)

شغل و ورزش

ابن عباس می گوید: وقتی رسول اکرم صلی الله وعلیه وآله مردی را می دید که نیرو و توانائیش مایه تعجّب پیغمبرصلی الله وعلیه وآله می شد سؤال می کرد، آیا کار می کند؟ اگر

1- استفتاء از محضر آیهاللَّه مکارم شیرازی.
2- همان.
3- استفتاء از حضرت آیهاللَّه بهجت.
4- استفتاء از محضر آیهاللَّه مکارم شیرازی.

به پیغمبرصلی الله وعلیه وآله می گفتند نه بیکار است می فرمود: »از چشم من افتاد. یعنی جوان بیکار در نظر پیامبرصلی الله وعلیه وآله ارزش ندارد.(1)

سؤال: افراط در ورزش به گونه ای که مسائل زندگی را تحت الشعاع قرار دهد چه حکمی دارد؟

جواب: هر جوانی باید مشغول به کاری باشد، خدا آدم بیکار را دوست ندارد، ورزش شرعاً کار محسوب نمی شود.(2)

سؤال: آیا می توان ورزشکاری، و مربّیگری ورزش را، به عنوان شغل انتخاب کرد؟

جواب: شغلی که در شرع ترغیب شده است که انسان داشته باشد و بیکار نماند شامل بازی نمی شود. (3)

مسائل قضائی ورزش

در ماده59 قانون مجازات اسلامی آمده است: حادثه ای که در نتیجه عملیات ورزشی به وجود می آید در صورتی جرم محسوب نمی شود که منطبق با قواعد و مقرّرات ورزشی باشد. امّا اگر در ورزش عمداً باعث ایجاد ضرر شود مقصر است مثلاً: در فوتبال اگر پنالتی قبل از سوت داور زده شود و به سر دروازه بان بخورد و بمیرد، آن شخص شوت کننده ضامن است. وسائل ورزشی هم باید مناسب با ورزش باشد اگر مناسب با ورزش نباشد و نقصی داشته باشد و سازنده آن مقصر باشد و به جهت همین نقص برای کسی صدمه ای پیش بیاید سازنده آن ضامن است.

ماده59: حوادث ناشی از عملیات ورزشی، مشروط بر این که سبب

1- بحارالانوار، مرحوم مجلسی، ج23، ص6. (کان رسول اللّٰه اذا نظر الی الرّجل فاعجبه قال هل له حرفه فان قالوا لا قال سقط من عینی)
2- استفتائات، آیهاللّٰه تبریزی، ص494، م2165.
3- همان، ص492، م2153.

آن، حوادث نقض مقرّرات مربوط به آن ورزش نباشد و این مقرّرات هم با موزاین شرع مخالفت نداشته باشد جرم محسوب نمی شود. (1)

سؤال: در یک مسابقه رزمی اگر ورزشکاری از قوانین سرپیچی نماید و خود مجروح شود، آیا خود ضامن هست یا حریف یا داور یا مربّی؟

جواب: آن کسی که او را مجروح کرده است. (2)

سؤال: بعضی از مربّیان حرکات ورزشی را به درستی آموزش نمی دهند و این باعث ناراحتی هایی در مفاصل و اندام ورزشکار می گردد. آیا مربی ضامن است؟

جواب: مربی ضامن نیست، شخص در موارد احتمال خوف ضرر باید اقدام به این عمل نکند تا مطمئن شود که در اثر این عمل خطری متوجّه او نمی شود. (3)

سؤال: در صورتی که نجات غریق، که وظیفه امداد دارد، از نجات شخص غریق امتناع ورزد و آن شخص غرق شود، آیا مسئولیتی متوجّه او خواهد بود؟

جواب: اگر نجات غریق مسئولیت مراقبت را پذیرفته و محل، جای خطرناکی است که مردم به اعتماد پذیرش مسئولیت او، وارد استخر یا دریا می شوند، اگر کوتاهی کند مسئول است.(4)

سؤال: مربّی در ورزش بدون اجازه والدین، کودکی نابالغ را به کلاس راه می دهد، کودک بدون تقصیر مربّی در سانحه ورزشی مجروح می گردد، آیا مربّی ضامن است؟

1- قانون مجازات اسلامی، مؤسسه مطالعات و تحقیقات حقوقی، ص20، ماده59.
2- استفتائات، آیهاللَّه تبریزی، ص493، م2155.
3- استفتائات، آیهاللَّه مکارم، ص388، م1302.
4- استفتائات، آیهاللَّه مکارم، ص388، م1302.

جواب: اگر به دعوت مربّی، کودک به کلاس رفته باشد، مربّی ضامن است. امّا اگر کودک خودش بدون دعوت مربّی به کلاس رفته باشد، مربّی ضامن نیست. (1)

سؤال: اگر برای نجات جان کسی ضرری به او رسید، آیا نجات دهنده ضامن است یا نه، به طور مثال: در آنجایی که شخص ضربان قلب دارد، ولی ماساژدهنده متوجّه نباشد و قلب او را ماساژ دهد و به او ضرر جانی برسد و طرف فوت شود، آیا نجات دهنده ضامن است یا نه، در حالی که قصد کمک داشته است؟

جواب: بلی ضامن است.(2)

سؤال: اگر در اثر برداشتن وزنه ای سنگین یا ورزش مشت زنی حرفه ای ضرر به انسان وارد شود حکمش چیست؟

جواب: اگر در ورزش مشت زنی یا وزنه برداری این خوف باشد که در اثنای بازی به او آسیبی وارد شود و یا او به دیگری آسیبی وارد کند، مثل کورشدن چشم و شکستن استخوان و پاره کردن پرده گوش، جایز نیست. (3)

سؤال: در حین آموزش، ضرررسیدن به بدن مربّی، چه حکمی دارد؟ مثلاً در شنا وقتی کسی که آموزش می بیند از ترس این که غرق شود به بدن مربی چنگ می زند که بدن مربّی گاهی هم سیاه و کبود می شود؟

جواب: در مقام اضطرار تکلیفاً جایز است ولو وضعاً دیه خود را دارد. (4)

1- استفتائات، آیهاللّه تبریزی، ص492، م2165.
2- استفتائات، آیهاللّه فاضل.
3- استفتائات، آیهاللّه تبریزی.
4- استفتاء، آیهاللّه بهجت.

ورزش درمانی

سؤال: بیمارانی که پزشک متخصص برای معالجه بیماری یشان دستور ورزش خاصی را می دهد آیا انجام آن ورزش واجب است؟

جواب: اگر به نحو علاج منحصر باشد، بله واجب است.(1)

معلولین و ورزش

ورزش مجموعه فعالیت ها و حرکت هایی است که از نظر جسمی و روحی دارای اثرهایی است. معلولیت، اختلال یا کاهش در فعالیّت شخصی، برای ادامه زندگی پرثمر است. ورزش با روحیه نفی گرایی، افسردگی های ناشی از معلولیّت، انزواطلبی و مشکلات متعددِ معلول، مقابله می کند و با مقاوم کردن معلولان در برخورد با این عوارض نامطلوب، اثرات سوء آنها را کاهش می دهد.

جامعه ای که به علت عقب ماندگی های ذهنی و ناسازگاری با معلولان روبه ازدیاد خود، از زاویه ترحّم به آنان می نگرد، خود آفریننده تحقیر و بدنگری، در معلولین است. امّا ورزش زداینده تحقیرها و بدنگری هاست.(2)

لذا با ورزش و ایجاد فعالیت، می توان روحیه معلولین را زنده و آنها را از انزوا بیرون آورد، و امیدوار به آینده کرد.

احکام ورزش معلولین

سؤال: آیا برای معلولین خانم جایز است در انظار مردم ویلچررانی در خیابان کنند؟

1- همان.
2- ورزش معلولین، دوره کاردانی تربیت معلم، ص36تا38.

جواب: ورزش برای بانوان در معابر عمومی جایز نیست؟(1)

سؤال: معلولین قطع نخاع برای ورزش و مسابقه، همراهی برای کمک کردن می خواهند؛ استفاده ما همراهان از وسائل و غذای ورزشگاه به چه صورت است؟ و گاهی از جوائز ورزشکاران (مثل گرمکن، تی شرت...) به همراهان داده می شود، آیا اشکال شرعی ندارد؟

جواب: تابع مقررات است. (2)

آیا می دانید؟

می شود هر کاری را با یاد خدا شروع کرد حتی ورزش کردن را.

می شود حرف خود را برای خدا زد و در تشویق ها راه صواب را رفت.

می شود در همه حال حتی ورزش کردن با وضو بود.

می شود روز خود را چه در سفر چه در وطن با دادن صدقه شروع کرد.

می شود برای نزدیکی قلب ها از سفر برای دوستان هدیه آورد.

می شود برای حفظ سلامت جامعه پوشش مناسب داشت.

می شود اوّل و آخر بازی با حریف خود معانقه (روبوسی) کرد.

می شود محیط ورزشگاه را با علائم و شعارهای اسلامی آموزنده آراست.

می شود وقت بازی را با ساعات شرعی تنظیم کرد تا برنامه عبادی نیز به وقت آن انجام شود.

می شود به روی رفقای خود تبسّم کرد.

می شود با کنترل نگاه، تیر شیطان را به خطا زد.

ص: 80

1- توضیح المسائل، آیهاللّٰه تبریزی، م2178.

2- استفتاء از محضر آیهاللّه بهجت.

درباره مرکز

بسمه تعالی
هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
آیا کسانی که میدانند و کسانی که نمیدانند یکسانند ؟
سوره زمر/ 9

مقدمه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال 1385 هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:
1.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
2.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
3.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
4.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
5.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
6.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:
1.عمل بر مبنای مجوز های قانونی
2.ارتباط با مراکز هم سو
3.پرهیز از موازی کاری
4.صرفا ارائه محتوای علمی
5.ذکر منابع نشر
بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :
1.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
2.برگزاری مسابقات کتابخوانی
3.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
4.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
5.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
6.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...
7.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
8.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
9.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
10.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
11. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در 8 فرمت جهانی:
JAVA.1
ANDROID.2
EPUB.3
CHM.4
PDF.5
HTML.6
CHM.7
GHB.8
و 4 عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :
ANDROID.1
IOS.2

WINDOWS PHONE.3
WINDOWS.4
به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .
درپایان :
از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک 129/34- طبقه اول
وب سایت: www.ghbook.ir
ایمیل: Info@ghbook.ir
تلفن دفتر مرکزی: 03134490125
دفتر تهران: 88318722 ـ 021
بازرگانی و فروش: 09132000109
امور کاربران: 09132000109